

Lbd

1. Wolff P. Christ. Gottl. Frid. diff. de
Chim Et Rempham Lipsie 1741.
2. ——— diff. de Divortio Judaeorum
Lipsie 1739.
3. Wolff P. Christoph. diff. de eo quod publi-
me est in his Nupier. verbis Genertou
phoxp. Lipsie 1735.
4. Wucherer P. Joh. Frid. diff. praeognita theo-
logia dogmatica iend 1739.
5. Zeibich P. Carl. Henr. diff. de Christo vero deo
Wittemb. 1741.
6. ——— diff. qua voces Zalmoth et Scia Ma,
exam^{nata} nantur, Wittemb. 1739.
7. Zeibich P. Christoph. Henr. diff. de
opinione pauli justificatorum.
Wittemb. 1738.
8. ——— diff. de divinito praedicto et volitus
dato miraculo obscurati solis, in emortua
Aem unigeniti diem, ut in signi demonstra-
tionij argumento Jesum crucifixum
fuisse veram Messiam, Wittemb. 1741.

9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.
21.
22.

r. 14
Q. D. B. V.
DISPUTATIO THEOLOGICA
DE
IVSTIFICATIONE
PARTICVLARI
QVAM
P R A E S I D E
GVSTAVO GEORGIO
ZELTNER
D. P. P. ET P.

D. APRILIS A. S. R. MDCCXVIII.
PRO
ARGVMENTO DISQVIGATIONIS ACADEMICAE
PROPONET
IO. FRIDERICVS SCHMIDT
LINDA - ONOLDINVS. SS. THEOL. STVD.

SUOBACI,
Sumptibus JOHANNIS JACOBI ENDRESII.
Recusa Anno 1737.

VIRIS

MAGNIFICO SVMMEREVERENDO
ATQVE EXCELLENTISSIMO

DOMINO

IOHANNI GVILIELMO ALITH

SS. THEOL. DOCTORI CELEBERRIMO
SERENISSIMI AC CELSISSIMI MARCHIONIS
BRANDENBURGICI CONSILIARIO ECCLESIASTICO
ET CONSISTORIALI SPECTATISSIMO, SEDIS PRIN-
CIPALIS CETERARVMQVE DVCATVS HVIVS ECCLESIA RV-
OMNIVM PRIMARIO PASTORI ETC.

NEC NON

SVMMEREVERENDO ATQVE EXCELLEN-
TISSIMO

DOMINO

BENEDICTO ANDREAE STAV-
DACHERO

THEOLOGO CONSVMMATISSIMO

EIDEM SERENISSIMO AC CELSISSIMO PRIN-
CIPALI A CONFSSIONIBVS, CONSILII SACRI INTIMIS
ATQVE A CONCIONIBVS AVLICIS ETC.

DOMINIS PATRONIS AC PROMOTORIBVS SVIS
OMNIOBSEQVII PIETATIS QVE CVLTV
AETERNVM PROSEQVENDIS

PAGINAS HAS TANQVAM RES FORI IPSORVM
DE MELIORI NOTA SE COMMENDATVRVS
DEDICAT

SVMMORVM AC SANCTE DEVENERAN-
DORVM NOMINVM EORVM

CVLTOR OBSEQVIOSISSIMVS
RESPONDENS.

C. D.

§. I.

SCite non minus, quam pie R. MART. CHEMNITIVS: a) *Certum est, inquit, utrumque esse beneficium filii Dei Mediatoris, & Remissionem peccatorum & Renovationem, in qua Spiritus S. accendit novas virtutes. Christus enim sua passione meruit nobis non tantum Remissionem peccatorum; verum etiam hoc, quod propter ipsius meritum datur nobis Spiritus Sanctus, ut renovemur spiritu mentis nostræ.* b) *Hæc beneficia filii Dei dicimus quidem esse conjuncta, ita ut, quando reconciliamur, simul etiam detur spiritus renovationis. Sed propterea non confundimus illa, sed distinguimus, ita ut cuique suum locum, ordinem & suam proprietatem tribuamus, sicut ex Scriptura didicimus: ut scil. Reconciliatio seu remissio peccatorum præcedat, & postea sequatur inchoatio Dilectionis seu novæ Obedientiæ. Præcipue vero, ut fides statuatur, se habere placatum Deum & Remissionem peccatorum, non propter sequentem & inchoatam Novitatem, sed propter Mediatorem filium Dei. Neque vero ex ingenio nostro ea conjunctissimorum Beneficiorum Dei, Actionumque distinctio excogitata est, sed ipso Spiritu S. præeunte, illa ut Antecedens, hæc ut Consequens, & prioris fructus, disertis verbis Rom. VI, 22. & alibi sæpius describitur: atque hinc etiam constanter altera Justificatio, altera Sanctificatio, diversis nominibus, appellantur. Quarum unaquæque ut homini conversio contingat, prior forensi modo divinæque mentis iudicio, posterior autem interna fordium expurgatione peragenda, & per omnem vitam*

A 2

con-

a) Exam. Cont. Trid. P. I. f. 233. ed. 8v. Ff. b) Gal. III. 14. I. Cor. I. 30.

continuanda divinitus, Paullus passim, cum aliis *ἁγιωγράφοις* Viris, edocet.

§. II.

Quam solícite autem Spiritus divinus istæc vocabula, ne res ipse commiserentur, scernere studuit, nunquam Justificationis nomenclaturam pro sanctificatione adhibendo: Loca enim 1. Cor. VI. II. Tit. III. 7. & Apoc. XXII. II. aperte ostendunt, *illic* arbitrarium ordinem actionum divinarum, *hic* consuetam plane notionem, & *istic* continuationem status justificationis designari. Tam accurate nobis etiam danda est opera, ne qua sanctitatis in renatorum, perque fidem propter Christum reconciliatorum Dei filiorum, in animis implantandæ, opus itidem divinum, Justificatio nominetur. Nequaquam ergo approbamus, qui *Justificationis secundæ* nomen eidem tribuunt: Quicquid etiam causeris, & *generaliter spectatam illam Pontificiorum distinctionem recteque applicatam fundamento suo non prorsus destitui* perhibeas. a) Etenim a forma loquendi Spiritus S. contra monitum Apostoli 1. Cor. II. 13. in hoc capite fidei principe, non modo recederetur, sed operum ingerendorum, in tam nobile Judicium Dei, si non occasio datur, certe suspicio moveretur, adversariisque latibulum occultandi erroris præberetur. Immo vero tantum abest, ut vereamur sine superstitionis nota, id enixe dissuadere, quantumvis sententia intemerata maneat Apostolica, ut ne alteram quidem, qua de *Jacobus* Cap. II. agit, coram hominibus, *Declarationem*, & consequentem sive *Justificationis*, reapse jam divinitus *impetratæ*, sive Fidei sinceritatis, *Demonstrationem*, *secundam Justificationem* nuncupare nobis conveniens videatur. b) Quanquam forte *Justificationem secundæ* (adeoque etiam diversæ) generis non incom-

a) Conf. Cl. D. I. H. Majus Disp. Theol. T. II. Select. Exerc. f. 322. De Apolog. autem A. C. loquendi formula videtur Carpov. in Isagog. f. 233. b) Ut solent Reformati haud pauci: nominatim Beza ad Tit. III. 7. Burmannus Exerc. Theol. P. I. Disp. X. §. 79. Braunius Doctr. Eccl. Vol. I. P. III. cap. IX. §. 21. alii.

commode dixeris : ut aliam subesse vocabulo huic notionem, quam Pontificiam, hoc est, incrementorum justitiæ inhærentis indicem, vel ex ipsa hac *πρόσθησις* intelligi possit. Utrum vero & continuatio divini hujus Beneficii imputatæ Justitiæ Christi renatisque adjudicatæ, *secunda Justificatio*, sententia similiter a Pontificia consuetudine aliena, vocari queat nec ne? disputatur. a) Hoc certum est, neque hanc nomenclaturam usu esse receptam inter nostrates, neque etiam, ut recipiatur ob causas paullo ante adductas, quenquam facile concessurum; quod quando observamus, non tamen *ineptum* idcirco *vocabulorum æstimatorem*, aut *importunum Sophistam* dicendum b) esse, qui ita sentiat, opinamur.

§. III.

Sed mittamus ista : Nobis enim de *Particulari Justificatione*, immo & *Singulari*, differere paucis constitutum est : cujus nec Pontificii temere meminerunt, neque etiam Nostrates; eo videlicet signficatu, quo de illa disquiri posse illico commonstrabimus. Inter C. Reformatos solus nobis cognitus est *Guilb. Bradshaw* Anglus Theol. qui in *Dissert. c) de Justificationis doctrina, qua via plana munitur ad eorum concordiam, qui hac de re variarunt*, ejus mentionem aliquoties fecit. Siquidem præmissa cap. X. *Distinctione Justificationis in Universalem & Particularem*, quam *ὡς ἐν πρόσθεσις* cap. IV. §. 9 attigerat, tandem cap. XXI. feretoto, sed breviusculo, rudi illam penicillo descripsit, nobisque adeo de eo uberius cogitandi occasionem dedit. Non meminimus eadem in cœtu quoque illo, cui addictus erat, alios multos eum sequutos esse. At tamen ingeniosissimum *Christoph. Wittichium* hanc observationem haud improbasse, d) atque adversus *Sam. Maresum* defendisse constat. Ex nostrati-

a) *Conf. B. Calovius in Syst. Theol. Tom. X. Art. III. cap. 4. p. 160. & Rivetus in Genes. Exert. LXXXIV. T. I. Opp. f. 323. &c.* b) *Quod durius est judicium Chamieri Panbrat. Tom. III. L. X. c. 1. n. VI.* c) *Edita Oxonii An. 1658. 12mo.* d) *Theol. Pacij. cap. XVI. §. 246. f. 214.*

bus vero nemo adhuc occurrit, qui eadem distinguendi formula usus sit. *Justitiæ* quidem *particularis* frequens est in his, atque Reformatōrum scriptis, memoria, at Justificationis vox ubique exulat. Quam etiam ob rem dignum nobis visum est argumentum, quod, data occasione, brevi dissertatiuncula excuteretur & ad lancem Scripturæ divinæ revocaretur. Tantoque lubentius a nobis susceptus est is labor investigandi, quo apertiora occurrunt in ipsis S. Literis testimonia, quibus justificationis hujusmodi singularis beneficium piis nonnullis, in diviniori cœtu, Viris tribui videtur.

§. IV.

Ut autem legitime procedamus, ambiguitates ante omnia e via remove par est. Quod ut brevissime exequamur, non intelligi hac notione eam Justificationem monemus, qua Beneficium Justitiæ Dei a Christo hominibus omnibus partæ *Applicatione particulare* fieri, ipsamque proinde *Justificationem particularem* hinc dici posse nonnullis visum est. a) Ubi tamen aliis distinctionem in *fundamentalem* & *formalem* seu actua-lem, qua cuique *fidelium justificatio capitatim applicatur*, præferre placuit. Utcunque sit: (satis enim liquet, universalem redemptionem Christi, particulari oppositam, Reformatos fugere,) ad hunc certe modum plerique locum celeberrimum Rom. V. 18, explicare solent, ut, quando per unius *δικαιώσεως* *eis πάντας ἀνθρώπους δικαιοσύνη ζωῆς* pervenisse dicitur, cum tamen Gal. II. 16. Rom. IV. 5. & alibi idem Beneficium justificationis credentibus tantum adscribatur, illic *universalem*, heic *particularem* denotari, affirmant. Ita vero si vocabulum hoc accipias, non alio modo Justificatio particularis dici poterit, quam,

a) Ita certe B. Th. Thummius distinguit in Tr. quo Diss. & Term. de Justif. explicavit S. 93. f. 117. b) Sic Charnocus, Angl. doctiss. & cum eo Withius Miscell. P. II. Animadv. Iren. c. VIII. §. 3. & 4.

quam, quemadmodum & Reconciliatio : quæ, cum eunctis mortalibus consummata satisfatione acquisita sit 2. Cor. V. 19., nihilominus eorum tantummodo esse dicitur, qui τὴν καταδικαστὴν ἔλαβον Rom. V. 10. & 11. hoc est, qui per fidem Redemptionis, a Christo comparatæ, facti sunt revera participes, eademque apprehensa, & sibi adscita, secundum Oeconomiam Evangelicam fruuntur. Si quis autem distincta vocabula, quæ Rom. V. 18. adhibentur, ubi τὸ δικαίωμα, fundamentum τῆς δικαιοσύνης, præponitur, & non simpliciter δικαιοσύνη ζωῆς in omnes, sicuti κατάκριμα venisse dicitur, animo secum reputet, atque insuper δι' ἐνός δικαίωματος, non δικαιοσύνην ipsam, sed idem δικαίωμα (repetendum l. c.) εἰς δικαιοσύνην ζωῆς valere, existimet innui, fortassis neque ea distinctione, ad Reconciliationem videlicet magis quam Justificationem congruente, omnino opus erit.

§. V.

Multo autem minus Particularis illa Justificatio eo sensu dicitur, quo *Partialis* alioquia Pontificiis vocatur, quæ paullatim ad ulterius incrementum Justitiæ, ex primis initiis animo inditæ, exurgat ac provehatur. Hæc enim, quæ physico quasi quodam significato sic appellari solet, eadem prope est, quæ Justificatio secunda, qua peccatorem ex justo, per Infusionem primum intrinsecus reddito, quotidianis progressibus meritisque *vere* talibus a) justiore fieri b) illi perpendunt; tota licet Scriptura S. reclamante & opera nostra perpetuo ac simpliciter, ac in universum omnia, a Justificatione hominum peccatorum, quoquo modo, sive efficienda sive promovenda, excludente. Quod si vero forensi notione, quæ Spi-

a) Concil. Trident. Sess. VI. Can. XXXII. b) Bellarm. L. IV. c. 18. f. 2477. ed. Ingolf. 4to. & alibi sæpius. Stapleton, T. II. Opp. L. V. de Justif. c. 8. Becanus, Costerus &c. passim.

Spiritui S. probatur, Justificatio accipiat, fieri profecto non potest, ut partes aut accessiones in ea ullatenus admittantur. Quandoquidem, cui imputata est aliena omnibusque numeris consummata Servatoris Jesu Christi (Rom. III. 26. 28. IV. 5.) Justitia, eademque hoc modo per fidem, non promerentem quidem eam, sed accipientem, sive debilem, sive robustam, veram tamen, verè communicata cum credente, neutiquam ex parte tantum gratiæ, seu remissionis peccatorum, compos, aut hæres vitæ æternæ, sed in solidum & omnino omnibus his beneficiis simul donatur,) Rom. V. 5. Joh. I. 12. &c.) idemque, si τὴν ἀρχὴν τῆς χάριτος firmiter retineat, ad exitum usque hujus vitæ (Hebr. III. 14.) æternum quoque ac plene beatitate illa donata fruetur. Idque vulgo Theologi, a) *Justificationem non recipere magis aut minus: Non duplicari eam, nec dividi*, aliisque phrasibus idem sonantibus, enunciant. In quem sensum & B. Lutherus: b) *Seine Gnade, inquit, theilt und stüctt sich nicht, wie die Gaben thun, sondern nimmt uns ganz auf in die Hulde, um Christus unsers Fürsprechers und Mittlers willen, und daß die Gaben in uns angefangen sind.* Ex his quoque fundamentis rectissime omnium difficilis locus Jac. II. 2. ubi *consummata* (ἐτελειώθη) dicitur *per opera Abrahami Fides*, dilucidari potest: quippe qui non de fidei ipsius, aut Justificationis per fidem jam impetratæ, natura, intrinsecus per opera perficienda, agit, sed de ejus, jam utique præsentis, patefactione, & genuina aperta-que demonstratione; ac proinde ad modum signi extrinsecus ita perfectam reddi docet Apostolus. Perinde uti Paullus Virtutem Dei in imbecillibus perfici, hoc est, perfectam efficacissimamque ostendi 2. Cor. XII. 9. inquit.

§. VI.

Est vero etiam aliud quoddam *Justificationis particularis* aut

a) Vid. Thunnius l. c. §. 94. Höpffner. de Justif. Disp. XII, p. 1089. & alii passim.
b) Præf. in Ep. ad Rom. aurea §. Gnade &c.

aut singularis genus, sanctum utique, & a Spir. S. inprimis commendatum, quod præterire non licet; utut a præsentis instituto aliquo modo alienum esse non diffiteamur. *Annunciatio* puta *Remissionis peccatorum*, seu ipsa potius, quæ annunciando obtingit, Remissio, divinoque nomine & auctoritate, *ἀναγγελλῶς*, confertur in Ecclesia. Qua de Matth. XVI. & XVIII. Joh. XX. & alibi promissiones pariter & præceptiones leguntur. Lætum hoc nuntium Justificationem appellare non dubitamus, eo quod per Ministros Verbi Divini, etiamsi non Pontificio more, tanquam iudices, veluti pro tribunali sedentes, & *ἀντιθέτους*, auditis confitentibus, præmia aut pœnas, pro satisfactione, irrogantes; tamen post adhibitum *discernendi* pœnitentes ab impœnitentibus studium, quantum fieri potest, maximum, delicta credentibus, Christique justitia exornatis, nomine Supremi, a quo pendent, Domini, per verbum Evangelii, sic annunciatum, condonantur, (2. Cor. V. 18. sqq. & cap. II. 10.) justique adeo, qui Christi sunt participes facti, pronunciantur. Hæc enim si ita fiant, quis dubitet reapse & efficacissime, per hos Dei Legatos, in tranquillitatem solatiumque conscientiarum, sigillatim Beneficium coeleste Justificationis divinæ, certo quodam, ipsique hujus divinæ actionis indoli conveniente modo, applicari. a) Enimvero dulcissimi Evangelii hanc eminentissimam saluberrimamque prædicationem, in quantum particulatim quibusdam contingere solet, petentibus præcipue & desiderantibus, quid prohibet, quo minus & *Justificationem particularem*, aut, si mavis, singularem, eam ob rem, non incommode vocemus, ipsumque etiam titulum Ministrorum Ecclesiæ, quo *Justificantes multos*, Dan. XII. 3. appellantur, in hanc sententiam potius interpretemur, quam de doctrina Evangelii sola,

B
publi-

a) Conf. B. Spener. *Epist. & Resp. Theol. Germ. T. I. c. 1. §. 1. XXXVII. f. 201. sqq.*

publice proposita, & ad Justificationem obtinendam manu-
ductione: Quippe quæ notio vocabuli prorsus insolita, cur
usitata, uti quidem vulgo fit, præferatur, nihil causæ est.
Sed hæc nunc non agimus, eamque ob rem illam quoque
Justificationem, particularem sane, quæ *post mortem* in Judicio
particulari pie defunctis singulis & sigillatim obtinget, de qua
Ebr. IX. 27. Sir. XI. ult. agitur, studio præterimus.

§. VII.

Aliam enim spectamus, eam, puta, *Justificationem particu-
larem*, aut *singularem*, quæ, quantumvis circa singulos homi-
nes quoque occupata sit, non tamen personas æque ac earum
actiones, & particulatim quidem ad examen revocandas, re-
spicit, atque hinc nomen illud, quod imposuimus, haud in-
convenienter fortiri videtur. Quæ, antequam describatur,
quid sit opposita *Universalis Justificatio*, dicendum est. *Brad-
shayio* præeunte a) eam sic appellari putant, *qua quis ab omnis
in universum adversus Deum peccati reatu, & per consequens a ma-
ledictione divina immunis asseritur*. Ubi, cur causæ hujus con-
donationis delictorum universæ omnium taceantur, non est
cur mireris L. B., quandoquidem omissis hæc istis, alibi quip-
pe commemorandis, in præsens duntaxat amplitudinem be-
neficii divini nominasse satis fuit. Hæc si ita comparata sint,
particularis erit Justificatio, b) *qua quæritur, an homo peccato cer-
to alicui particulari obstrictus, aut, an ad certum aliquem modum
gradumve justus existat, justitiæque vel innocentia eidem, illiusmo-
di, eatenus asseritur*. Acquiescere possemus hac qualicunque
delineatione, nisi obscuriuscule quædam dicta uberiozem
explanationem desiderarent. Ad quam suppeditandam potif-
simum,

a) J. c. cap. X. §. XXX. b) Ex Bradshayii certe mente ita l. c. definitur.

simum, ex eodem Reformatorum cœtu, *Herm. Witsium* confulemus, qui, licet conceptis verbis, & prudentissime quidem, *Justificationis particularis* haud meminerit, rem ipsam tamen, ea, qua solet, perspicuitate egregie dilucidavit. *Declaratio*, inquit, a) *Dei de hominibus* (qua notione in Script. divinis accipi *Justificationis* vocabulum ante docuerat,) *vel concernit singularia eorum facta, vel integrum ipsorum statum. Facta hominum considerantur, vel relate ad normam divinæ voluntatis, vel comparatione instituta cum aliorum factis. De factis absolute pronunciat Deus, quando ea vel mala declarat, hominem in iis condemnando, quomodo Dei nomine Davidi dicebat Nathan 2. Sam. XII. 9. Sprevisisti verbum Jehovæ faciendo, quod malum est in oculis ipsius: Vel bona, hominem in iis justificando, quo sensu David oculis intentis in justitiam causæ suæ adversus hostes orat Ps. VII. 9. Judica me Jehova secundum justitiam meam Eccl. Sic Jobum justificavit Deus, quando recte illum de se loquutum esse pronunciat Job. XXII. 8. Hactenus illi. Nobis Justificatio particularis, si qua est, ea videretur brevissime dicenda: *Judicium divinæ mentis, quo unum, aut quædam hominum facta, commissa aut omissa, voluntati suæ conformia esse, sibi que placere, declarat. Ubi causis hujus judicii iterum prætermittis, rem ipsam utcunque adumbrasse hactenus sufficit.**

§. VIII.

Luculentius hæc, quæ per compendium dicta sunt, patefcunt, si, uti porro distribui possit particularis justitia, distincte percipiamus. Dispefcitur enim, si *Bradshavium* sequamur, ita, ut aliter de factis proprie sic dictis, aliter vero de omissis, seu non factis, pronuncians & existimandum sit. Fatetur nimirum & ipse l. c. si cui peccati alicujus, etiam particularis, reatus intenteretur, eum, qui commiserit delictum,

B 2

nulla

a) Oeconom. Fœd. & Testam. Dei L. III. cap. VIII. §. XVI. sq.

nulla ratione coram Deo vere justificari posse, quam si Christi satisfactionem pro se præstitam alleget, suamque, fide interveniente, eam faciat: perinde uti Justificatio in universum hac solius Christi justitia, non nostra, nititur. Quod si autem non admiserit aliquis scelus, tum innocentiam sive justitiam ejusdem in justificationem, addit, allegari posse: quod sit ex operibus propriis sive ex formuli & inbærente sibi justitia justificari. Idem vero, & hætenus quidem satis circumspicte: Atq; hoc modo, subjicit, a) justificari non est penitus a peccati reatu, sed ab hujus vel illius peccati imputatione injusta liberari: eaque paullo ante b) dixerat, etiam reprobos coram Deo justificari posse; imo injustissimum quemvis, etiam Diabolum ipsum, hujus justificationis capacem esse l. c. arbitratur. Quæ postrema verba, cum duriora esse viderentur Sam. Maresio, Christophorus Wittichius c) ita explicavit, ut, sicuti nemo existat, qui non justus sit particulariter in certo aliquo, hoc vel illo, casu, ita quoque Diabolus justus dici possit, quatenus sæpe ab hominibus accusetur, ac si ad scelera eos singulari instinctu induxisset, quæ tamen animi deliberato consilio & plena voluntate ipsi commiserint: quorum proinde respectu, ubi nimirum suggestiones singulares non habeant locum, neque tentator iste sic appellandus. Sunt equidem in his vera permixta verisimilibus & falsis, ea præsertim, quæ extra limites articuli tertii Symboli Apostolici sunt assumpta, & ad infernale genium perperam applicata, cum tamen in præsentis negotio de Justificatione hominum duntaxat sermo sit. Quia vero illustrationis gratia, utcunque adhiberi poterant, non penitus in præsens illa rejiciemus, multoque minus de ceteris tricis Bradshavianis solliciti erimus, de quibus l. c. agit. Rectius tamen & compendiosius, si quid judicamus, particularis justificatio distingui posset, in eam, quæ vel bona & laudabilia hominum renatorum pariter, ac non renatorum qua-

a) §. 3. b) §. 6. c) Theol. Pacif. cap. XVI. §. 246.

qualiacunque, *Opera, Dicta & Cogitata* respicit, itemque *Omissa* diversi generis, eademque modo utroque convenire cum voluntate divina, haecenus censet. Neque enim, quod *Bradshawium* duntaxat videtur *torfisse* a) solius accusationis, justae aut injustae, sed cujusque etiam rei gestae vel intermissae, Deoque penitus cognitae, quicquid sit de hominum censura, haec ratio habenda est. Et si plerumque hominum judicia, saepe etiam sinistra, intervenire, nolimus diffiteri.

§. IX.

His praemissis, ne quis de rebus inanibus & fictis nos disputare putet, ostendendum est, *justificationem* hanc *particularem*, aut *singularem*, sive de hominibus eorumque actionibus hujusmodi iudicium divinum, videri posse, non destitui omni Scripturarum divinarum fundamento. Neque enim tantum per dilectus Servus *David* aliquoties ad eam se refert, quando integritatem suam allegat, & *secundum justitiam suam puritatemque manuum suarum judicari* desiderat Ps. VII. 9. sed alii quoque commemorantur, quorum justitiam particularem praedicari etiam divinitus videas. Nec est, quod, quemadmodum haud raro alias in S. Literis fieri solet, ubi □ seu integritatis pro sinceritate absque furo accipitur, haec quoque sinceram tantummodo Davidis pietatem intelligendam existimes. Namque, si Psalm. XVIII. 21. sqq. itemque XVII. 1. sqq. compares, ipsam sane munditiam, □ seu innocentiam Regis optimi (coll. Job. IX. 30. XXII. 30. & 2. Sam. XXII. 22. itemque h. l. v. 25.) proponi facile apparebit, atque hinc etiam B. Gejerus b) Davidem *se innocuum culpaque vacantem adversus calumniatores gloriari, & ut ab isto, quod ipsi intendebatur, flagitio immunis declararetur*, rogare inquit. Manifestum igitur est, & luce meridiana clarius, declarationem ejusmodi iudiciumque

B 3

in

a) Cap. III. §. II. b) Comment. ad Psalm. XVIII. & VII.

in Deo, de se suisque actionibus, his precibus, pro impetrandis novis beneficiis, devota humilitate animi a Rege subterni. Ceterum, ubi ad tribunal Dei a) cum hostibus litigat, non de tota vita eum agere liquet, sed de certa (particulari) causa, ubi Davidem multis criminibus illi onerabant: primum defectionis & perfidia, qui a Rege & socero suo descivisset: deinde latrocinii, ac si instar praeonis (perduellis) regnum occupasset: seditionis etiam, quasi tranquillum regni statum turbasset: postremo crudelitatis & multorum scelerum, quasi causam dedisset caedibus, & multis illicitis artibus conspirationem suam consequutus esset. Ipse autem coram Deo suam innocentiam tueri volens affirmat, se in rege & sincere in hac causa fuisse versatum. Idque ipse quoque David Ps. VII. vers. 4. dilucidius indicat, atque alibi Ps. XXVI. I. sqq. XLIII. I. sqq. &c. pluribus confirmat. Ex quibus utique veram heic justificationem ab eo expetitam sententiamque de se in fonte particularem pronunciandam fuisse expectatam, in eo, cui obnoxius erat, controversiae statu, apparet. Nec dissimilia sunt exempla Danielis cap. VI. 22. qui coram Deo non minus, quam Rege inventam esse in se justitiam, Regi Chaldaeorum inquit: itemque Hiobi, ad quod paullo ante *Witsum* provocasse vidimus cap. XLII. 8. ubi ipsius Numinis de ejus justitia pronunciata sententia reperitur divinis monumentis prodita: Nec non Pinehasi, de quo Psalm. CVI. 31. coll. Num. XXV. 12. 13. ea leguntur affirmata, quae rem omnem exhauriant. Forte etiam *Paulli* ipsius fidelitas in munere obeundo sacro huc pertinet, super qua 1. Cor. IV. 2. sqq. cum Corinthiis, iniquius de ea virtute sentientibus, expostulat. Ut alia omittamus, v. g. Devt. XXII. 13. &c. obscuriora. Haec enim quae allegata sunt, ad id, quod instituumus, demonstrandum sufficiunt.

§. X.

Quamvis autem peraeque omnia, quae adduximus, docu-

a) Calvini verba sunt ad Psalm. XLIII. 21. f. 75. ed. Genev. 1518.

cumenta scopo nostro inserviant, tamen illustrissimum esse Pinehasi facinus, minime dubitamus. *Multa enim huic facto inerant, inquit accuratissimus Witsius a) propter quae male factum esse, quod Sacerdos ille egerat, videri posset. Sacerdos erat Pineas, cui non conveniebat manus suas humano sanguine polluere. - Non erat item ex Judicibus Israelis, quibus penam suspensionis de fontibus sumendam demandaverat Moses, edicente id ipso Deo Num. XXV. 4. §. Non servatus est legitimus iudicis ordo, quod ab executione est orsus. Omnia furentis animi excandescantiam magis spirasse videbantur, quam iusta lenitate temperatum zelum. Propter has rationes censeretur potuisset se parricidio obstrinxisse. - Sed aliter plane Deo visum est, qui recte ab ipso factum esse pronunciauit, laudans illius zelotypiam, declarans eam sibi eoque placuisse, ut propter eam excandescantia sua a filiis Israel aversa sit. Tantumque aberat, ut idcirco sacerdotio suo privandus fuerit, ut ex adverso addiderit ei & semini ejus Deus sacerdotium perenne ex foedere pacis perpetuo duraturo. - Et hoc est, quod David canit: Imputatum est ipsi ad justitiam, i. e. iudicatum est, rite eum atque ordine fecisse, ac propterea magis laude ac premio, quam vituperio & pena dignum esse. Haec quisquis animo bene exputet, non dubium est, quin justificationem aliquam particularem, aut singularem potius, concedendam esse sibi persuadeat. Qualis vero ea sit, & quibus fundamentis innixa, illud fortassis non aequè planum & perspicuum quibusdam adhuc videri poterit; quare & nos de eo paullo post aliquanto diligentius dispiciemus.*

§. XI.

Nunc enim, quibus nominibus ea a nostris, a nomenclatura Justificationis particularis, quod equidem sciam, fere, nec male, abhorrentibus, alias insigniri solet, exponendum est. Frequentissime omnium *Causa Justitiam* appellari, h. e. eam, quando quis non est reus peccatorum, quorum accusetur ab adversariis, a)

a) Oeconom. Fœd. & Test. div. l. c. §. 18. & 19. coll. Joh. Gerharde Lb. T. IV. de B. O. §. 132.

a) vel accusari posset, in vulgus notum est. Eaque forma loquendi nostratibus Theologis, *Chemnitio, Huttero, Gerharo, Hunnio, Höpffnero, Gejero*, ac reliquis fere cunctis, hodieque ita recepta, usque probata est, ut utramque propemodum paginam faciat, in disputationibus contra Pontificios, identidem loca supra citata §. IX. crepantes. A qua parum differt, quando Justitiam *peculiaris facti* aliqui eandem vocare malunt; cujusmodi verbis, iisdem pæne, aut prorsus certe similibus, *B. Hutterus b) & Hunnius c)* usi sunt: quos *C. Reformati* ingenti numero, & fere cuncti sequuntur. Inter quos nominatim *A. Reverus d)* *Justitiam facti particularis* aliquando locum habuisse largitur, eamque a *Justitia universalis, qualis requiratur, ut homo justus sit apud Deum, discernit.* Quotquot vero ita loqui consueverunt, hanc causæ justitiam diligenter admodum a *justitia personæ*, imo etiam a *Vita justitia*, i. e. universalis per renovationem, obedienciæ divinorum præceptorum studio, quam *Virtutem* alii appellant, unicamque esse perhibent, distinguunt. Quo quidem sensu *Zacharia & Elisabethæ*, ejus uxori *Luc. I. 6. Noacho* item, *Hiobo*, aliisque sanctis, integritatem adscriptam, tanquam ex donata ante justitia fideq; consequentem fructum explicant. Nec desunt, qui existiment, *Johannis* quoque verba: *Qui recte facit, is justus est, I. Joh. III. 7.* eum in modum intelligi oportere. A qua sententia *Seb. Schmidius* quoque non est alienus. e) Postquam enim *distinguendum esse, inter justitiam, qua coram Deo justificemur, qua est justitia Christi imputata, & inter justitiam inherentem atque vitæ*, (quam paullo ante & *Cap. jam II. universalem* vocaverat) monuisset; *non de illa, sed de hac Johannem Apostolum loqui,* ait;

a) Ita *Frid. Bechmannus* describit *Theol. Polem. Loc. XI. Contr. II. sect. III. §. 2.*
 b) In *Expl. F. C. Art. III. f. 36. sq. f. 231. sq.* & alibi sæpius. c) In *Quest. & Resp. de Justif. T. I. Opp. f. 614.* d) *Exercit. LXXXIV. in Genes. T. I. Opp. f. 323.* e) *Comment. in 1. Joh. Epist. f. m. 284.*

ait; quanquam etiam *posteriorem prioris aliquod testimonium esse* statim addat. Nobis autem fatius & Johanneo stilo congruentius videtur, si recte factorum Justitiam, & quidem universalem, heic tantum, eo modo, quo etiam regenerationis multoties *τελευτήριον* vocatur, tanquam Justitiæ fidei jam impenetratæ documentum adduci, at hanc in Prædicato, illam in Subjecto l. c. intelligi affirmes. Quod ipsemet *Bellarminus* a) fatetur, quando: *Testimonium hoc non docere ait, quid faciat hominem formaliter justum, sed unde possit cognosci, an aliquis sit justus, idque similitudine ab arbore bona petita, itemque motu corporis, ut tamen ideo nec vivat aliquis, nec arbor bona sit formaliter, porro & hætenus bene illustrat. Nec scopus Apostoli refragatur, imo hunc sensum omnino is exigit. Eam enim, quæ in sanctitate actionum justarum consistit, demonstrandæ justificationis, per fidem, ἐν τῷ ἀληθινῷ Χριστῷ, characterem, notamque & signum esse, illud est præcipue, quod per totam Epistolam continuis, & per modum catenæ connexis, argumentis Apostolus conatur evincere. Neque etiam ex iuste factis tam operose vitæ justitiam ostendere necessarium fuisset, quemadmodum quidem in ea re heic Johannes studiose elaborat, quum res ipsa sine demonstratione cuivis satis pateret.*

§. XII.

Propius ad nostrum institutum accedunt, & *particularem* quandam *Justificationem* admittere videntur, qui *Comparativam* Justitiam, quam *Causæ* etiam *innocentiam* ab aliis vocari videas, statuunt. Quos inter *B. Th. Thummius* b) facile primas tenet, qui & *Respectivam* cognominavit, atque ita *Fideles,*
C
quan-

a) *L. II. de Justif. c. XVI. f. m. 299. Ed. Ingolff. 8v.* b) *Term. ac Dist. de Justif. §. 109. f. 12j.*

quando in certo quodam actionis genere cum aliis conferuntur, *τυπικῶς* justos dici posse, ait: quorum loca superius citata, & Davidicam justitiam refert. Eodemque vocabulo *Fr. Turretianus* a) usus est, qui tamen & *particularis justitiæ*, explicationis gratia, simul mentionem fecit, sed non relate ad Deum, verum ad impios, qui immerito eos calumniati sint, ita quosdam justos esse dictos, monuit. Qua observatione non multum a *B. Gejeri* b) nostri nomenclatura abfuit, cui Justitiam hujusmodi, *Justitiam secundum quid*, nuncupare placuit. Ceterum illam hoc loco intelligendam esse justitiam, qua cum aliis impiis, vere, utut forte aliqua tantum ex parte, innocentes & Pii conferuntur, non arbitramur quenquam dubitare. Quando enim comparatione cum pejoribus instituta, etiam sceleratissimi homines alios *justificare*, h. e. occasionem, eos pro minus sordibus declarandi, subministrare dicuntur, id equidem haud proprie accipiendum esse, neque huc pertinere, planum esse existimamus. Licet in Exegesi sacra non negemus, eam comparationem usum præstare posse, locaque *Jerem. III. 11.* & *Ezech. XVI. 51.*, ubi recte *Lutherus* verba transtulit: *Die abtrünnige Israel ist fromm gegen die verstockte juda*: lucem inde accipiant. Sic quoque, quæ alibi reperiuntur de *justitia bonæ conscientiæ*, itemque *inchoata*, aut *Sanctificationis*, quæ jam passim sunt notata, ad præsens institutum parum faciunt, sed ad universalem Justitiam vitæ, imperfectam scil. & in hac vita mutilam, at necessario *Regenitis*, & *Justitia Christi donata* a sordibus peccatorum emundatis, incumbentem injunctamque spectant, & in *L. de Renovatione* pluribus excutiuntur. Perinde uti de *Justitia Personæ & Fidei*, quæ post lapsum, vi pacti
Evan-

a) Theol. Elencht. Tom. II. L. XVI. §. 25. 21. sq.

b) Comment. ad Psalm. XVIII.

Evangelici, inter mortales, plane eadem sunt, in L. de *Justificatione* exponi solet.

§. XIII.

Atque his ita præstructis evolutisque, nunc tandem: *Sitne aliqua Particularis Justificatio admittenda, nec ne?* dispiciamus. Ita sane affirmandum primo obtuitu compluribus videbitur. Ubiunque enim Justitia Causæ, Facti peculiaris & comparata, h. e. actionis vel omissionis unius bonæ justæque, aut plurium in certo quodam genere continuatarum, deprehenditur, eademque æquo Judici cognita sit, illic & Justificationem aliquam locum habere, v. g. de *Castitate Josephi* Gen. XXXIX. tot. verisimiliter infertur. Namque Justificatio seu Declaratio alicujus facti, etiam divina, nusquam existit, & ne cogitari quidem potest, quin eadem ad *Personam* quoque, eatenus saltem pro justa aut insonite habendam pronunciamdamque, referatur. Forma quippe, immo & accidens personæ inhærens, quæ forma hinc accidentaliter dici solet, ipsi personæ, in qua sedem habet, certam, & quidem ab ipsa forma, quam vocant, desumptam denominationem communicat: concretaque, quæ dicuntur, & abstracta ita se invicem respiciunt, ut quemadmodum Doctus a doctrina, inhærente animo, nomen adipiscitur, sic vicissim a Justitia præsentem, certo modo, h. e. sive in solidum, sive ex parte, Justus appellatur & Justificandus est. Quandoquidem, qualis & quanta res est, ejusmodi quoque de ea ferendum judicium, ac proinde ex particulari quadam justitia, particulatim quoque justum, qui eam possidet, pronunciari debere liquet. *Perinde est*, ait *Car. Gatacker* in *Ichnograph. Doctrin. de Justif.* a) *utrum dicamus, fidem Abrahami, an Abrahamum fidelem operibus fuisse justifica-*

C 2

a) §. XVII. p. 58. sq. apud B. Christ. Franck. *Exerc. Anti-Limborch. Ex. VII. c. 11.*
§. XV. p. 344.

ficatum? Sicut Sapientia, sanctitas & justitia Dei, & Deus ipse, simul justificatur ab iniquis hominum judiciis, aut suspicionibus de Dei Sapientia, quando Deus sapiens, sanctus & justus esse manifestatur. Pari modo de Justitia Causæ certorum hominum statuendum videtur, ita, ut si quid juste egerunt, (in tantum saltem,) uti facta, ita personæ, ob facta justa, justæ quoque declarandæ seu justificandæ sint. Neque sane aliter Ratio hominis, sibi suisque viribus in judicando confidens, ex his dictis concludit, &, si Philosophiæ judicio res æstimanda sit, ea confecta jam erit. Quin etiam, si ejusdem, v. g. de Davide, aliisque innocentibus, quantum ad certam causam, Viris, res staret arbitrio, tota sane & tam pervulgata distinctio inter Justitiam Causæ & personæ rejicienda esset, ut minus adæquata; eo quod nulla causæ justitia sine personæ quoque justitia, ad quam ea pertinet, vel mente comprehendi possit, Personæque justitiam hinc in Universalem atque particularem discernendam esse, sicuti etiam l. c. Wittichius existimavit, verisimilius planiusque videatur.

§. XIV.

Quod si vero cum his scrupulis porro contendas, quæ toties Spiritus S. de Justitia fidei *χωρίς ἔργων* Rom. III. & IV. repetit, itemque Justificationem non aliter expectandam esse a Deo *εἰ μὴ διὰ πίστεως* Gal. II. urget, atque Doctrinam insuper de Beneficio tam excellenti, cum accurata Fidei & Operum oppositione, Rom. XI. 6. tam operose a Paulo cum primis traditam inculcatamque expendas, ut jam olim Chrysostomus a) *tan-
ta vehementia Apostolum nusquam esse usum, (ὅτι αὐτὸς τοσαύτην ἔ-
χρησατο κατάφορὰν καὶ θυμῶν)* quanta in presenti argumento, observa-
rit, suspendetur animus. Si porro non quædam tantum ope-
ra,

a) Homil. I, in Epist. ad Gal. T. V. Opp. f. 772. Ed. Ff.

ra, v.g. naturæ viribus facta & Judæis forte propria, sed universa, quibus neglectis totus mundus Deo *inredimus* fiat, Rom. III. 19. simpliciter a divinissimo hoc actu ita excludi cogites, ut ne a renatis quidem & viribus gratiæ instructis profecta, qualia non ita multo post ex Epistolis Paullinis memorabuntur, in censum veniant; necessarium profecto videbitur, ut omnem omnino siue universalem siue particularem justificationem, ex Operibus non minus, quam Opere uno aut pluribus, utcunque factis, e foro cælesti procul removeamus. Ad quod accedit, quod nec ipse *David*, ad innocentiam suam toties provocans, in precibus ad Numen supremum fuis *Psalm* CXXX, 3. & CXLIII, 2. ex Operibus suis, qualitercunque consideratis, judicari desideret, sed potius iudicium illud, secundum Legem oppido rigidum, quod sibi adversum fore animus prælagiebat, humillime deprecetur, & solius *Messæ* justitia, *Psalm* XXII. 32. prædicata, nitatur. Neque sane alia, quam quæ sunt de *Davide R.* demonstrata, ex *Abrahami* exemplo, veluti primaria universæ Justificationis norma, Rom. IV. integr. & Gal. III. a Spiritu S. constituta, elucet: utpote quidum viveret, *δικαιοσυν* a Deo non alio modo, alioque instrumento, quam per fidem, in benedicto illo Semine conquiescentem, dicitur adeptus, constanterque potitus. Immo & ipse *Paullus*, eadem Christi unius justitia, non sua sibi que tunc inhærente justitia, nixus, Phil. III. 8. & 9. &c. *ἐν δικαιοσυνίᾳ* justitiam per Evangelium revelatam esse & solum valere, Rom. I. 17. diserte inquit. Qua formula, uti ingeniosissimus *Lokius* a) eam interpretatus est, etiam nos nihil aliud innui arbitramur, quam Fidem *undiquaque*, in Justificatione divina omni, velut ab uno extremo ad alterum, & justitiam fidè nobis applicatam
C 3 solam,

a) In Paraphr. Epist. Paul. A. 1709. Lond. ed. Sin A. E. L. T. V. Suppl. S. B. V. f. 215. sq. recens. Conf. & *Witius Miscell.* Tom. II. Animadv. lren. f. 730.

solam, rem conficere, eamque non alia quam hac ratione nobis semper & ubique obtingere. Hanc enim interpretationem, uti scopus Apostoli princeps, ita quoque phrasēs haud dissimiles, Rom. VI. 19, 2, Cor. III. 18, valde confirmant.

§. XV.

Equidem existimari poterat, hæc, quotquot produximus, loca Scripturæ clarissima, *Justificationem* per fidem, eamque solam, (licet non solitariam,) expectandam esse, aperte utique docere; sed de *Universali* duntaxat agere, ac proinde eam prædicare, qua quis non secundum Legem, quippe exactam omnimodamque, omnibus, inquam, numeris absolutam morum divinitus præscriptorum integritatem exposcentem, multoque adeo minus imperfecta & mutila qualicunque contentam probitate, sed potius ex promissionibus Evangelicis, propter Christi justitiam, credenti communicatam adjudicatamque, justus omnino declaretur, & quidem NB, ad consequendam vitam æternam, gratiam item remissionis peccatorum, adoptionisque recuperandam. In quo scrupulo & scopus *Paulli cum Judeis disputantis* nos confirmat, & nostratum, cum Pontificiis disceptantium, eo potissimum argumenta rationesque ex *Oeconomia prima*, seu fœdere operum, redditæ spectant. Salutem certe æternam cum ea *Justificatione* constanter conjungi, atque iisdem fundamentis beneficium inniti, tantum abest, ut dubitari queat, ut promiscue etiam *Paullus*, modo salutem, modo *Justificationem* nominarit, quoties de ratione percipiendi gratiam Christi Evangelica egit: Vid. Eph. II. 8. & Actor. XV. II. coll. Rom. III. 28. & Gal. II. 16. Immo etiam *justificationem* ex fide, adducto Psalm XXXII. I. sq., ubi tantum salutis fit mentio, Rom. IV. 7. sq. eum probasse constat. Unde, quicquid *Justitiæ singularis* aut *particularis* alicubi cuiquam mortalium attributum est, huc neu-

neutiquam pertinere, sed ad beneficia tantum temporalia, per eam impetranda, referendum videtur. Eo præsertim loco, ubi de hominibus sermo est, jam divinitus in gratiæ salutaris statum per fidem propter Christum receptis: quales, qui supra nominati sunt, paullo post ostendemus fuisse. Eademque, nisi fallimur, sententia fuit, B. Mart. Chemnitii a), qui, cum de facto Pinehasi differit: *Quod obijciunt*, inquit, *locum ex Psalm. CVI., ubi factum Phinees dicitur ipsi imputatum esse ad justitiam, facile explicari potest. Paullus enim ad Rom. IV. duplicem statuit imputationem. Primo, quando operanti merces imputatur. Et hac imputatione affirmat personam non justificari coram Deo ad vitam eternam. Non enim uno aliquo opere persona potest justificari, quia, qui non in omnibus permanserit, maledictus est, & qui in uno delinquit, etiam si cetera servaverit, reus est omnium. Alia vero est imputatio, qua persona justificatur, quando scil. justitia gratis fide imputatur sine operibus. Psalmus igitur CVI. non loquitur de justificatione persone. Sed quia factum Phinees videri poterat truculentum, dicitur Deus illud imputasse ad justitiam, hoc est, acceptasse pro justo opere, & quidem ei imputasse mercedem, qua etiam ad posteros perveniret in generationem & generationem: operanti enim merces imputatur Rom. IV. Sed illa imputatione persona non justificatur ad vitam eternam. Si quid enim judicamus, conceditur his verbis ab optimo Chemnitio, justificationem Pinehasi obtigisse; At non universalem eam fuisse, verum, si ita loqui liceat, particularem, eamque non profuisse Sacerdoti huic laude dignissimo ad vitam æternam, sed præmium aliquod beneficiumque in hac vita mortali in ipsum posterosque hinc promanasse. Id quod nobis demonstrandum hætenus fuit. De ipsa namque justificationis hujus ratione, & formula, qua describitur l. c. a Spiritu Sancto, paullo post commentabimur.*

§. XVI.

a) Exam. Conc. Trid. P. I. f. 272. Ed. Francof. 8vo,

§. XVI.

Nihilo tamen minus sunt, quæ restant & male nos habent dubia. Qui factum nempe sit, ut, licet Spiritus S. a Justificatione opera, constanter & indefinite, omnia abesse velit, ita ut nullatenus in censum beneficii tanti procurandi aut applicandi venire queant, etsi acceptum patefaciant; tamen in ll. cc. in Justificatione quasi particulari determinato ad ea respexisse dicatur: non ut approbaret tantum, aut pro sua, qua solet immensa benignitate remuneraretur (cujusmodi remuneratio etiam haud regenitis v. g. Nebucadnezari ejusque militibus Ezech. XXIX, 18. interdum contigit) sed ita, ut nonnullis *tanquam justitiam imputaret*. Dissimulare enim non possumus, ea quæ de *Pinebaso* referuntur, quamvis cetera cuncta faciliora essent expeditu, crucem hac in re inprimis scrupulosis figere posse. Quod ad *Hiobum* enim attinet non inficiamur, eum cum peccatoribus atrocioribus comparari, atque ita non tam justum, quam *justiorem*, minusque gravibus delictis, quam amici reliqui erant, contaminatum pronunciari. Ceteroquin vide Cap. III, 1. sq. & XXXIIX, 2. sqq. Sic quoque *Davidem* liberationem sibi pollicitum, a Patre celesti jam conciliato, ejusque curatelam ambientem, quippe de spiritali gratia jam satis certum, ut *infantem* tantum, in causa particulari, spectari aut reputari voluisse ad potuisse, res ipsa demonstrat. Neque etiam justificationis vocabulum de eo diserte propemodum usurpatum tantam difficultatem creat. Idemque de ceteris §. 9. citatis habendum sentiendumque esse plane liquet. At *Pinebasi* exemplum, de quo, eadem scortantium commissam in justitiam ei imputatam esse, conceptis verbis legitur, fructumque etiam hujus rei durabilem ultra hominum memoriam continuatum fuisse notum est, atque ipsa proinde phrasis, Justificationem aperte & constanter sonans, legitur, videtur

videtur omnino particularem aliquam justificationem adstruere. Neque sane obstat, quod Abrahamo credenti, & ex fide צדקה dicitur Gen. XV, 6. adjudicata, cum Pinehasו צדקה, mutata quodammodo constructione verbi cum nomine factum illud heroicum æstimatum sit. *Paullus* enim, quando illustre illud Abrahami documentum fidei eminentissimum allegat, suæque demonstrationi, quam format, Rom. IV, 1. sqq. & Gal, III, 5. substernit, priora Geneseos verba, ελογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, transferendo, nihil, aut parum, discriminis in constructione utraque positum esse, subindicavit, aliæque formulæ loquendi, e. g. Num. XVIII, 27., ubi decimæ decimarum, a Levitis traditæ Sacerdotibus, pro decimis ex horreo depromtis haberi dicuntur, amplius stabiliunt.

§. XVII.

Quæ cum ita comparata sint, & *Declaratio* quædam *particularis*, de Justitia Sacerdotis laudati, locum adhuc habeat, eademque ex locis citt. reliquis, aliis quibusdam hominibus pariter, atque actionibus eorum, ita contigisse appareat, ut pro justis quodammodo, & in certo quodam casu, æstimati sint divinitus; tota tandem disputatio ad *Fundamentum Divini* istius *Judicii* seu *Cogitationis* aut *Æstimationis* devolvetur, nodusque proinde, salva & incolumi analogia fidei, hinc etiam solvendus erit. Id vero, ut exequamur, quatuor potissimum observationes præmittere animus est, & res ipsa quoque exposcit. *Primo* enim demonstrandum esse putamus Justificationis, quæ ex fide existit, salutiferæ, non augmentum, at continuationem per omnem vitam ad pium usque discessum, in regentis requiri, iisdemque, nisi sponte suæ gratiæ statum ipsimet deserant, candide etiam promissam esse. *Deinde* eos, quos justificatione illa, quam vocant, particulari mactatos esse S. literæ testificantur, revera ex lætæ statu naturali & æbili, in gratiam

D

super-

supernaturalis regenerationis transductos atque ita jam justificatos quoque fuisse, æternæque hæreditatis, qua jus ad rem, participes. Porro etiam illud breviter incumbet ostendere: Bona regentorum Opera Deo revera placere atque pro Justitia aliqua haberi, eademque vero nihiloscium imperfecta, manca & justitiæ titulo per se minime digna esse. *Ad postremum denique*, quicquid contingat servis hujusmodi Christo fidelibus beneficii, non ipsorummet, sed solis hujus Servatoris Propitiationi adscribendum, eique omnia in solidum accepta ferenda, condoceremus. Quo facto neutiquam dubitamus fore, ut quæcunque nos premant difficultates, luce quasi accensa, dissipentur, neque etiam dissidentibus a Veritate Evangelica, pro erroribus incrustandis, exinde quicquam commodi exurgat.

§. XVIII.

Ad continuationem itaque Justificationis quod attinet, quæ, sicut & ipse Deus, tantum una est, & uniformis, inque omnes vitæ præsentis dies, ex divina destinatione, per se porrigitur, tanto facilius ea demonstratur, quanto luculentius Paullus, non solum recipi in gratiam credentes, asserit, sed etiam jam receptos in eadem *perseverare per fidem* Rom. V, 2. & XI, 20. condocet, *finemque fidei*, ipsum salutis æternæ gloriæ *Χαρίσμα* adeundum, Petrus I. Ep. I, 5. & 10. immo Christus ipse, Joh. III, ult. disertis verbis statuit. Quam etiam ob rem justitia non sua, sed Christi Jesu, fide tamen *ἐν πληρώματι τῆς χάριτος* sumpta & applicata, secundum gratiæ Evangelicæ œconomiam, non minus Abrahamum in V. T. quam Paullum ceterosque Apostolos omnes, postquam jam dudum justificati fuerant, deinceps adhuc, cum, gratiæ viribus collatis, bene & laudabiliter vitam agerent secundum legem, constanter nitos esse, ex Epist. Rom. IV. & Phil. III. itemque Act. XV. perspicere iterum iterumque licet. Ut omittamus illustrissimum
Paulli

Paulli assertum, quo gratiam regnare per justitiam ad vitam aeternam per Jesum Christum Dominum nostrum, Rom. V, 21. affeverantur & sine addita limitatione ait. Atque hinc præclare Seb. Schmidius a) Becano, secundam objicienti per augmenta justificationem: Male ita distingui, respondet, uniformem enim in Scriptura esse hominis peccatoris justificationem, inquit: Qui & p. p. addit: Diversos quidem esse unius in suo genere Justificationis actus, vel, si malis ejus Continuationem, nullo autem modo diversas species: atque hinc porro concludit: Quemadmodum ergo in primo Justificationis actu justificatus est homo peccator, ita justificatur in secundo, tertio & pluribus, quotcumque etiam fuerint: atque adeo justificatio in se & sua natura una est, licet in suis distinctis actibus quotidie & millies iteretur & continuetur. Deus certe O. M. nisi homines foedere gratiæ excidant, idemque ultro deserant, semper sibi constat 2. Tim. II, 13. nec poenitentia justis æque ac clementissimi judicii sui ducitur, (Rom. XI, 29.) neque vel minima ex parte in sententia quoque lata (Jac. 1, 7) mutatur. Unde non minus perspicue, quam solide B. Spenerus b): Wie die Gnade Gottes, scribit, den ersten Augenblick meiner Bekehrung durch den Glauben aus Gott auf mich gehet, und ich solcher Vergebung und darinnen der Gerechtigkeit Gottes zu genießen anfang, also den andern Tag, Monat und Jahr, und immerfort, als lang ich solcher Vergebung und Gerechtigkeit genieße, ist sie immer ein Ausfluß aus Gott, und nicht anderst als wäre sie in diesen Augenblick erst geschehen. Daher, so lang ich in dem Glauben stehe, wird solche Rechtfertigung fortgesetzt, und da aufs neue absonderlich mein Glaub sich wieder an solche Gnade mit einem neuen actu hält, ist wieder eine neue Rechtfertigung, wie die Sonne zuweilen, da sie gleichsam etwas unter den Wolcken verborgen gewesen

D 2

a) De Justifi. Tr. Disp. I, §. 19. f. 22. Conf. Höpffner Disp. I. de Justif. Aphorism. X §. 56. §. b) Tr. illustri de Justitia Fidei Cap. VIII, §. XVI, f. 1171.: Ubi etiam egregium locum B. Calovii ad Gen. XV. exscriptum addit.

sen, aufs neue ihre Strahlen, die doch nie ganz weg gewesen, aber nicht so gefühlet worden, schießen läset. De continuatione itaque justificationis per fidem & imputationem alienæ justitiæ perfectissimæ, ad extremum usque vitæ halitum confirmatæ, res omnis plana & expedita est. Imo denuo aliqua *Justificatio*, si ad momenta temporis referatur succedentia, *Particularis*, singulis quasi momentis repetita, hinc exsurgit.

§. XIX.

Quodsi amplius inquiramus in eum *statum*, in quo *David*, *Hiob*, *Pinebas* & reliqui *constituti* fuere, cum particularis illius Justificationis indulgentissimum Numen divinum eos dignaretur, non arbitramur sane, quenquam dubitaturum, per gratiam Christi fide cunctos jam tum fuisse justificatos, seu Justitiæ Fidei & remissionis peccatorum participes factos. Ut enim de Davide taceamus salutiferæ illius fidei inclyta testimonia, quæ sunt, extra tristissimos lapsus, a quibus tamen idem quoque surrexit, divinumque favorem per veritatem Evangelii recuperavit, annotata & deprædicata; *Hiobi* profecto tam illustria, fidei non vulgaris, divinæque amicitiae, præsto sunt documenta, ut non tam de statu Gratiae, in quo etiam vehementissime exagitatus perstitit, quam unde tam præclara veritatis salutaris agnitio ei illuxerit, dubitare, aut mirari potius, liceat: Nisi ex posteris Patriarcharum Triumvirorum, uti quædam obscuriuscula subinnunt vestigia, Gen. XXXVI, 35., fuisse suspiceris. Nec de *Daniele*, & si qui sunt alii, supra laudati, secus existimandi causa est. De solo igitur *Pinebaso*, cum scrupulus adhuc superesse possit, adhuc dispiciendum est. Sed ne hunc quidem e numero filiorum Dei, & in gratiam Evangelii receptorum, excludendum esse patet. Partim, quia, præter educationem & familiæ præstantiam, fructus fidei ejus haud contemnendi, & de sinceritate, vividaque indole, hujus divinæ lucis, manifesto testantes, editi sunt, qua præsentem non pot-

est abesse, Justificatio, ex Oeconomia divina clementissima, ut effectum cum causa sua arcte connexum. Partim etiam insignis illa Paulli testificatio id confirmat, qui, tametsi nominatenus *Pinehafi*, in illa fidelium nube Hebr. XI. proposita, haud meminerit, ejus tamen singulare hoc factum divinumque *νεπίστωτα*, de quo agimus, particulare, Justitiæ nobili titulo condecoratum, inter alia, ut opinamur, commemoravit. Neque enim, quando comm. XXXII. aliquos conjunctim nominat, interque eos numerat, qui *δικαιοσύνην εἰργάσαντο*, commodius ad alium id specimen fidei referas, quam ad celeberrimum illum Aharonis nepotem. Paullus namque, ut recte observat B. Seb. Schmidius, a) non vulgares fidei effectus hic recenset, sed singulares & insignes, quales non temere alibi tam præstantes, non prudentiæ inquam, sed fidei fructus, quam in eo *Pinehafi* eximio facinore, deprehendas, a Sp. S. jam ante *Justitiæ* nomen adepto. Idque etiam non injuria heic inter alia hujusmodi documenta, quorum auctores non distincte antea nominati erant, & primo fere loco ponitur, quia jam alias a Spiritu divino deprædicatum fuerat, atque hinc nemini facile poterat esse incognitum. Consequens ergo est, non minus hunc sacerdotem Dei, quam ceteros *Justitiæ* fidei, aliorumque beneficiorum inde profluentium, in Christo Salvatore promisso, fuisse participem, ac proinde per illam, de qua nos loquimur, *Declarationem particularem*, quippe subsequenter, non demum consequi salutiferam justificationem hæreditatemque vitæ æternæ potuisse.

§. XX.

Ad ipsa *Regenitorum Opera* si pergamus, ea non displicere Deo, si bona sint, sed probari, gratissimaque esse, multa demonstrant. Etenim non solum promissa est iisdem, ipsisque

D 3

fan.

a) Comm. in Epist. ad Hebr. ad h. l. f. 1255, med.

sanctis, quorum sunt ornamenta, bene operantibus, *κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν*, hujus pariter & alterius vitæ felicitas. I. Tim. IV, 8. Hebr. VI, 10. sq. I. Cor. XVI. ult. Apoc. XXII, 12. Quamvis ea utilitas non sit meritoria proprie sic dicta, sed ex promissione constanter meritis opposita Gal. III. 18. promanet, atque merces inde gratuita & ἀνταπόδοσις κληρονομίας audiat Col. III, 24. Verum etiam aperte, si quid boni a fidelibus piisque fiat, id acceptum (ἀπόδευτον) coram Deo esse, itemque eum εὐαγγελίζεσθαι seu præstari Deo τὰ ἔργα I. Tim. V, 4. Hebr. XIII, 16. Rom. XII, 1. seq. I. Joh. III, 22. affirmatur. Ita vero illa placent, ut nihilominus imperfecta esse, & κατὰ τὸ ἀντιστοίχιον τὸ νόμιον mutila ac manca, haut ignoret Deus, neque nos etiam diffiteamur. Actuosissimum enim illud malum Pecc. Orig., quod etiam optimis renatorum operibus labem affricat, & quo minus legi, immunitatem a concupiscentia postulanti, respondeant, efficit, ut recte B. Rappoltus a) inquit. Cujus defectionis, a perfectione omnibus numeris absoluta, adhuc clariorem Augustinus b) rationem reddit, quando Legis (summa) perfectio consistit in primo, ait, & ultimo preceptis: Si quid desideretur in alterutro horum, licet in aliis ut cunque aliquid sit præsitum, non est perfecta obedientia, nec meretur titulum justitiæ. Ipse vero Sp. S. in Kohel. c. VII, 21. neminem esse, qui, cum bene facit, non peccet, asserendo, luculentissime & universe eadem constabiliuit. Pluribus autem querimoniarum sanctorum, quotquot cogniti sunt, omnium Rom. VII, 17. sqq. Gal. V, 17. Hebr. XII, 1. I. Joh. I, 8. (cur Ec. LXIV, 6. omittamus, jam alibi causa reddita est,) & similes, cum consideratione causæ non sine difficultate agentis, comparatæ ostendunt. Denique & Norma, graduum non minus quam partium & perseverantiæ integritatem nunquam non exposcens, haud esse Opera fidelium, quantumvis Spiritu regenerationis ductorum, περιηγουμένα (Apoc. III, 2.) confirmat. Quam etiam

a) Comment, in I. Joh. III. Opp. T. I, p. 339. b) Epist. ad Cælestinum.

etiam ob rem, eoque sensu, Opera quoque Regenitorum bona Peccata esse, immo non solum peccata, sed etiam mortalia, sec. Legem puta, si contempleris, non Evangelice, aut, quod eodem recedit, non ratione formæ absolutæ & essentialis, seu qualiscunque conformitatis cum lege, sed accidentalis aut sordium & nævorum adhærentium ratione spectata, tam a B. *Luthero*, quam aliis Theologis recte dictum esse, & ipsi asseveramus, atque vulgare illud Augustini: a) *Væ etiam laudabili hominum vitæ, si misericordia remota discutiatur*, iterum iterumque repetimus.

§. XXI.

Quidnam vero illud sit, quod imperfectæ regenitorum, inque Christo fide recumbentium, sanctitati suppetias quasi ferat, & velut sale adperso lapidam Deo reddat, si tandem inquiras; ἐπιπέρας esse divinam 2. Cor. X, 1. Servatori nostro attributam, quam etiam omnes Christianos imitari jubet Phil. IV, 5. Paullus, planum est. Porro non dubitandum, quin benignus iste Affectus, mutilo actionum reftarum, secundum ἀντίθετον legis, effectui accedens, haud aliunde, quam ex Evangelici patris suavissima indole derivandus sit. Hinc namque factum est, ut non Legis quidem exigentis ipsius rigor jam sit in N. T. per fœdus illud temperatus: neque enim de ea Paullus, qui ad Rom. VII, 14. Spiritualem adhuc appellaverat, aliter Gal. III, 10. sq. quam ipse quondam Moses, sermocinatur; sed exequentis quasi Dei severitas in Sanctificationis progressu mitigata appareat. Quam in rem pulchre & perspicue B. *Spenerus* b) *Heißt es dorten*, scribit, (digitum ad objectum sibi cum Arminianis, Socinianis, Stengero, &c. consensum intendens) *schlech- terdings, daß Gott nicht mehr nach dem Evangelischen Bund fodere,*
so

a) Confess. L. IX. c. XIII. b) In *Vindic. Orthodox. sue contra Hartnacc.* §. 38. f. 129. 199.

so lassen wir die Göttliche Föderung in ihrer Strenge, und erkennen nachmahl, (in Artic. Renovationis) so zu reden, bey der Bezahlung einen barmherzigen Nachlass und Geschenk. Brevius idem nobis his verbis enunciari posse videtur: Moderationem istam non consistere im Aufodern, sed im Einfodern oder Eintreiben, quod vulgo das Exequiren vocare solent. Quo modo haud dubie intelligenda sunt duo, quæ succurrunt Virorum perspicacium asserta: Alterum Augustini, qui, omnia tunc mandata, ait a) facta esse deputantur, quando, quicquid non sit, ignoscitur: Alterum Bernhards, b) cujus, Non peccare, Dei justitiam esse, hominis justitiam, indulgentiam Dei, ἀξιωματικόν πασιμ occurrit. Si amplius causam hujus indulgentiæ scititeris, ob quam ea homini cum Deo jam conciliato concedatur & obtingat, solum Christum ejusque obedientiam perfectissimamque justitiam ipse Spiritus S. monstrat: quando non tantum ἐν αὐτῷ omnem benedictionem spiritualem nos nancisci Eph. I, 3. affirmat, acceptosque propter eum Deo reddi, ibidem confirmat: cujusmodi jam ante e caelo Patris Domini nostri J. C. Matth. III. v. extremo, vox audita fuerat; sed etiam alibi Sacrificia nostra, spiritualia, interque ea nominatim Laudes Deo redditas, Beneficentiam, ac similia εὐαγγελιστικά, perquam grata esse Deo διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ I. Petr. II, 5. & Hebr. XIII, 15. diserte pronunciat. Cujus beneficii cœlestis indulgentissimæque voluntatis divinæ Gal. III, 13. sqq. ratio luculenta redditur, quod Maledictio legis a credentibus, per ea, quæ Christus pro nobis toleraverat, ablata, & in benedictionem infinitam Eph. I, 3. conversa sit. Quibus ita comparatis, quod superest, per nos licet, disceptent, quibuscunque παρακλητικῶν placent: Utrum supplementum illud Evangelicum, ex Christi merito petendum, fideque viva jam applicatum, & continuo applicandum, Positivum

a) L. II, Retrahat. Cap. XIX, §. 5. Edit. Bened. Paris. b) In Cant. Cant. Serm. XXIII, coll. preced. XXII

rum sit, an *Negativum*, h. e. (ut brevibus explanemus liti-
culam,) Fiatne applicatio Christi justitiæ, in sanctificatione ad
examen revocata, eo modo, ut *ajente formula, & conferendo*,
dicendum sit, imperfectam hominum piorum & justificatorum
justitiam inchoatam pro perfecta propter Christum haberi: an
negante loquendi forma satius sit dicere, infirmitates & maculas
morales adhærentes, non imputando eas, propter Christum,
tegi? Revera enim hæc ad *λογουχίας*, magno licet animorum
motu sint aliquando agitata, pertinent, a quibus, confortes
ejusdem potissimum fidei, abstinere jubet Apostolus. Non
tamen dissimulamus, formam loquendi posteriorem, qua non
imputando defectum expleri perhibetur, ad evitandas Adver-
sariorum abusiones, & Patronorum Acceptilationis minus
sanæ, in ipsum scil. Articulum Justificationis ingerendæ, la-
queos declinandos, multo commodiorem esse. Nobis in
præsens satis est, nostris haudquaquam eam Approbationem
meritis, ab ipso quoque Jacobo c. II, 10. seqq. efficacissime
prostratis, sed unius Christi, tanquam vitis & capitis immensa
nos benedictione beantis, suaque affluentia ditantis, virtuti
& *αληθιότητι*, unde quicquid hoc est, Fides depromit, Joh. I, 16.
acceptum ferendum esse, eaque paterna Dei Bonitate *τὸ ἐν Χριστῷ*
Rom. VIII, 1, quamdiu non sua culpa gratiæ hujus felicitate
excidunt, nunquam non perfrui.

§. XXII.

His ita expositis, proclive erit, tandem etiam ad primariam
de *Justificatione particulari* quæstionem: *Sitne aliqua admit-
tenda nec ne?* accuratius, quam supra fieri poterat, respondere.
Etenim, si nullus omnino, neque regenitorum sanctorumque,
actus ad Legis rigorem exactus, sine nævo, labe aut macu-
la usquam existit, jam satis quoque expeditum censemus,
nec Justificationem coram Deo Judice, strictè & secundum

^{ἐπιβοήθειαν} Legis judicante, sive Universalem, sive *Parti-*
cularē, aut singularem etiam, usquam reperiri: nisi eam,
 quæ in Christo deposita, ex ejus perfectissimo merito hausta,
 nobisque, si in Filium Dei credamus, adjudicatur & promissa
 est Esa. XLV, 24. 25. I. Cor. I, 29. sq. &c. Ex quibus amplius
 consequitur, si, quod abunde est demonstratum, per Eidem
 propter Christum, cujus sunt participes facti veræ sancti-
 moniæ, quotquot unquam vixere, studiosi, jam fuerunt ju-
 stificati, h. e. justitiam Christi imputatam sibi, & condonatio-
 nem hinc peccatorum omnium, cum salute æterna, adepti,
hoc modo & sensu, eumque in finem ne potuisse quidem, atque
 etiam nunc posse, qui similiter Remissionem peccatorum
 adepti sunt, justificari; nisi qua continuationem, quousque
 in statu regenerationis perseverarint: de qua re jam sæpius
 actum est. Utrum verò ob Justitiam Sanctificationis conse-
 quentem, aut, si mavis, studium sanctitatis inhærentis &
 inchoatæ, (cujus certe habendo rationem multis in locis re-
 geniti *Justi* quoque dicuntur & *pronunciantur* a Spiritu divino,)
Justificationem quandam, certo quodam generali sensu, Etymologico,
 at tamen forensi & *Scripturæ stylo non proorsus adverso* concedere,
 aut potius ita loqui conveniat? id profecto altioris videtur esse
 indaginis. Equidem certum est, & inter nostros pariter ac
 saniores Reformatos ἐξαρώνιον, nullatenus *Judicium hoc Dei*
paternum, de sanctorum filiorumque suorum factis, cujusmodi
 Davidica erant, Pinchasi & aliorum plurima, si qua Justifica-
 tionis nomine, propter *Declarationem* e throno gratiæ Evan-
 gelicæ profectam, insigniri queat, solemniori, ut ita loquar,
 & antegresso, de recipiendis in gratiam, remissione peccato-
 rum propter Christum mactandis, & in numerum candida-
 torum æternæ beatitatis cooptandis, æquiparandum esse.
 Neque de eo dubitamus, quotiescunque hujusmodi imperfecta
Actio, sive interna sive externa, a credentibus proficiscitur,
 toties

toties per iteratum quasi *παντιμεν τῆ ἀμαρτῆ Χριστῶ*, ad analogiam typicam, in V. T. observatae in sacrificiis adpersonis, fieri applicationem, ac proinde etiam Justificationem, pro peccatorum Remissione sumtam, contingere. Conf. Hebr. X, 22. coll. v. 12. & 14. *Ein reines Herz*, (ait Celeberr. quidam Theologus a), *braucht Jesu Blut überall, nicht nur in der ersten Abwaschung, sondern auch in der täglichen Besprengung, -- -- und findet also nebst der Heiligung eine immer fortgesetzte Rechtfertigung, welche der Heiligung erst ihre rechte Reinigkeit und Würde gibt, als die ohne sie nichts wäre, &c.* At enimvero, num eodem Nomine, etsi non eadem prorsus sententia, hic ipse actus Judicii divini, de Justitia fidelium inhærente, particulari & placente seu ipsis operibus placentibus, quo prior de Justitia imputata, universe bonitati Evangelicæ & sanctitati divinæ respondente & placente, appellari possit, illud, fateor, nondum liquet. Sola ergo *ἀναλογία* Scripturæ, uti *docentis*, ita quoque *dicentis* aut loquentis, superest. Quam si consulamus, nunquam eam nomenclaturam de Justitia inhærente illic occurrere, aut de regentis, eadem illa justitia, qualitercunque præditis, usurpari, nisi qua demonstrationem & ad notitiam aliorum patefactionem, fateri oportebit. Atque hinc satius tutiusque esse, ut & nos ab ea abstineamus, concludendum erit. Dicam vero scribendam esse iis, quos supra adduximus, qui eausi sunt, tanto magis veremur affirmare, quanto minus veritus est ipse Spiritus S. augustissimam phrasin: *Imputatum est ipsi* (non facto duntaxat, sed ipsi quoque facienti) *in justitiam*: de Pinehaso usurpare, ac proinde justificationis alicujus eum, ob particulare facinus, objectum seu terminum constituere. Hujusmodi ergo *πίστιν*, si quis usurpantium diligenter & circumspecte explicet, atque a Justificatione, ex usu loquendi proprie & *κατ' ἀφορμὴν* sic dicta, prudenter

3) D. V. E. Löfcher in *Decimis Evangel.* P. III, num. VII. s. 44. sqq.

ter & perspicue secernat, tanto dignior erit tolerantia atque excusatione, quanto clariora in æquivalente phrasi præsto sunt Spiritus S. vestigia; tametsi imitationem non limitatam, aut promiscuum usum secundariæ notionis, in Ecclesiam eapropter neutiquam suadere ausimus introducendum aut frequentandum.

§. XXIII.

Quæ dubio procul vera quoque & genuina causa est, quare Nosrates, & Reformatarum etiam partium plerique, dedita opera atque laudabili τῶν ἐγκαιρόντων λόγων studio, in hunc usque diem ab eo modo loquendi abstinerint, maluerintque *Acceptationem* aut *Approbationem* solummodo justitiæ particularis & inchoatæ vocare, quam Justificationem, quoties de sanctissima indulgentissimaque operum, aut factorum a sanctis, *Æstimatione* sermo incideret. Inter nostros placet vel unum adhuc *B. Rappoltum* in testimonium vocare a), qui, postquam concesserat *Estio*, phrases, *coram Deo, ante Deum, in conspectu Dei,* & similes, Luc. I, 78. Act. X, 4. XXIII, 1. Act. XII, 17. 2. Cor. VIII, 21. I. Joh. III, 22. de justitia quoque inhærente (regenitis puta per sanctificationem) aliquoties in Scriptura sacra legi, non tamen iudicium illud divini Numinis ἐν τῶν εὐδοκῶν ἢ alio quam *Approbationis* & *Acceptationis* nomine appellavit, & mox subjunxit: *Verum, ut justitia, qua justificamur, longe distat a justitia inhærente, qua renovamur, ita & Acceptatio justitiæ inhærentis sive operum bonorum longe distat ab Acceptatione personæ, quatenus justitia Christi per fidem ei imputatur.* Idemque acutissimus Theologus, quamvis non tantum bona opera, sed & personas ipsas jam justificatas p. p. ratione istorum operum a Deo acceptari, fateatur, nec inficietur, utramque esse Dei actionem, justificantis nempe & approbantis mores regenitorum; multis

a) Comment. in I. Joh. III. 7. & 8. Tom. I. Opp. f. 321. sq.

tamen modis quoque utramque differre ostendit 1.) quoad *diversos actus causæ efficientis*, secundum rigorem aut *ἐπιεικειαν* iudicium ferentis. 2.) ratione *ordinis*, quo requiratur, ut acceptatio altera priorem sequatur, quia non nisi placata persona opus ejus placere possit, 3.) *Objecti inequalitate*, quatenus illa *Universalis & perfecta* sit justitia, hæc *imperfecta* in se, quæ pro perfecta tamen acceptetur; 4.) denique in respectu ad *modum placendi Deo*: cum enim prior valeat ad justitiam & vitam æternam, hanc placere tantum, *uti ex parte congruat cum norma vivendi*, & a persona reconciliata proficiatur. Nulli tamen Justificationis particularis, immo ne justitiæ quidem particularis, cum vi oppositionis potuisset ac debuisset, meminit, & constanter potius approbationem personæ bene & pie agentis justificationi subordinat, ac subordinando quodammodo opponit. Tandem etiam concludit, hinc patere, eos, qui faciunt justitiam, sive in studio B. O. se exercent, justos esse etiam coram Deo, illorumque justitiam coram Deo acceptari; sed ad Justificationem & salutem acceptari & in stricto Dei iudicio acceptari, id vero nusquam scriptura docet: in hoc enim sola, inquit, *justitia meritoria & universalis & perfecta ad justificationem & salutem acceptatur*. Hactenus Rappoltus. Cui, sed brevissimis, ipsum Calvinum adjungimus, qui, in erudito Opere *Instit. Relig. Christianæ* a) adducto inter alia loco Act. X, 34-35. ubi demonstrasset, in Cornelio jam ex abyssu perditionis reducto & per gratiam adoptionis segregato, Dominum novam creaturam cum Spiritu S. donis amplexum esse, postea, *atque hæc*, pergit, *illa est acceptio, cujus meminit Petrus, qua post suam vocationem*, (sub qua & justificationem comprehendit) *Deo fideles approbantur, operum quoque respectu, quæ* (ut addit) *in Christo magis, quam in se ipsis amplexatur*. Et §. 8. ad ipsum locum Psalmi CVI. commentaturus: *Aliud est, inquit, disputare, quid per*

E 3

a) L. III. c. XVII. §. 4. 199.

per se valeant opera; aliud, quo loco post stabilitam fidei iustitiam habenda sint. Si operibus statuendum est pro dignitate sua pretium, indigna esse dicimus, quæ in conspectum Dei prodeant, ideo nihil operum habere hominem, quo apud Deum gloriatur: inde omnium operum admiculo exutum sola fide justificari. -- Præposita peccatorum remissione, quæ jam sequuntur B. O., aliam quam a suo merito æstimationem habent, quia, quicquid in illis est imperfectum, Christi perfectione contegitur, quicquid nævorum est & sordium, ejusdem puritate abslergitur, ne in iudicii divini quæstionem veniat. Et quanquam §. Io. non partialem modo in operibus iustitiam concedat, sed perinde etiam approbari Deo, afferat, ac si perfecta absolutaque foret; imo etiam addat: Ita merito dicere possumus, sola fide non tantum Nos, sed Opera etiam nostra justificari, nunquam tamen personis, habita huiusmodi operum ratione, particularem justificationem, sed constanter approbationem tantum adscripsit, Pontificiosque varia hinc exsculpturos falsæ & ingeniose derisit.

§. XXIV.

Hinc vero adhuc luculentius efficitur, quam temere *Bradshavius*, & qui eum sequutus est, *Christ. Wittichius*, asserant: *Impios* quoque justificationis coram Deo particularis, immo ipsum quoque *Infernalem Genium*, quatenus ab accusationibus quibusdam immunis videatur, capaces esse. Nam, quantum ad Dæmonem malum, quia gratiæ Evangelicæ, cum universa cohorte sua, nunquam particeps fuit, aut futurus est: τὸ γὰρ ἀποβάλλειν καὶ ἀθεράπευτον a) Hebr. II, 15. sqq. coll. 2. Petr. II, 4. ne de gratiosa quidem Acceptatione Iustitiæ heic cogitari potest. Tantum abest, ut pro iusto vel ex actu singulari declarari queat, aut qualicumque, etiam particulari vel singulari, cum

a) Vox est Gregor. Nazianz. Ep. ad Cledon. Tom. I. Opp. Orat. 51. & ex eo Damasc. L. III. de Orth. Fid. c. VI.

cum Lege Dei conformitati, locum faciat universalis ejus, cuius mala mens est, malus animus, impietas. Nec est, cur *Wittichius* eatenus justum, particulari justitia, aut innocentia quadam, dici posse objiciat, quod sæpenumero ab hominibus improbis accusetur, ac si ad scelera instigasset, quæ tamen de liberato consilio & plena voluntate ipsimet commiserint. Quamvis enim *actu directo* *νοὶ ἀμεσῶς*, in hujusmodi casu, non semper ab eo concitati ad vitia, delinquant mortales; non tamen Diabolus idcirco justus aut innocens, respectu singularium ejusmodi quoque actionum, haberi potest: quippe qui ad facinora hujusmodi sceleratissima patranda extimulandi voluntate universali nunquam non quasi turget, ac proinde, ut vire desint, consensus certe studiumque id faciendi enixum I. Petr. V, 8. nunquam deficit. Ne quid dicamus, peccatorum omnium radicem ab eo positam venenatam, semenque delictorum quoruncunque, cum labe geniali, in corda cunctorum Adami posterorum, naturaliter natorum ab eodem auctore inspersum esse. Ex quo, quicquid hinc provenit mali, recte *Opus Diaboli* secundum I. Joh. III, 8. appellatur, nullamque omnino innocentiam, ne quidem ratione modi & suggestionis universalis, sine *ἀνευλογίᾳ*, multoque minus justificationem, sine offendiculo, ei tribui posse evidens est. Bene hinc idem, quem paullo ante laudavimus, B. *Rappoltus* a): *Tametsi multa peccentur, inquit, sine Diabolo, recte tamen peccata omnia in Diabolum transferuntur.* Quorum prius, postquam ex libertate arbitrii humani & finita natura Diaboli probasset, de posteriori porro scite disserit: *Quamvis primas suggestiones peccatorum, non immittat, (hæ enim internum sui principium concupiscentiam agnoscunt,) tamen quia primus peccavit, & ad peccandum illexit primos parentes, recte peccatorum omnium causa, si minus proxima, at remota appellatur. Unde & ab initio*

a) Tom. I. Opp. Theolog, ad I. Joh. III, 8. f. 323. sq.

tio Diabolus peccasse, & qui faciunt peccatum, ex Diabolo esse (non nascendo, sed imitando) perhibentur. Transferuntur ergo omnia peccata in Diabolum, etiam ea, quæ sine Diabolo peccantur, partim tanquam in exemplum, & quasi prototypon, partim tanquam in causam remotam. Quia enim morali suasionem primum hominem ad peccandum induxit, & per unum illum hominem peccatum (originans & originatum) in mundum intravit, Rom. V, 12, quicquid inde peccati nascitur, & tanquam ex infelici arbore propullulat, recte illi quoque, ut primo Auctori, imputatur. Falsum igitur est, quicquid de Justificatione particulari etiam Dæmonis, quantus quantus est, injustissimi, non sine scandalo asseritur: utpote cui neque generalissimam vocabuli notionem, aut potius abusivam, & vix a specialissima cooperatione immunitatem convenire liquet.

§. XXV.

Ad impios homines quod attinet seu non Regenitos, de istis non magis affirmandum est, qualicumque Justificatione (sive Declaratione pro justis), si ita loqui liceat, factorum particulari, quamdiu in eo statu lugubri permanent, potiri posse, quam de ipso malo Dæmone: utpote ex quo tanquam Patre iniquitatis & ipsi sunt, Joh. VIII, 44. ejusque hinc, ut imaginem indolemque referunt, ita quoque juribus fruuntur. Hi arbores male sunt, cujusmodi, judice ipso θεουδωρατος Sospitatore, bonos fructus proferre omnino nequeunt. Matth. VII, 18. Et quamvis Paullus divinæ mentis interpret Tit. I. ult. puris, h. e. sanguine Christi per Fidem peccatorum remissionem consequutis, atque a Sp. S. inde gubernatis, omnia munda esse ajat, impuris tamen, & extra gratiæ statum adhuc positis, mens pariter & conscientia prorsus impure dicuntur esse: ita ut, quæcunque etiam agant cogitentque, non modo, quantum ad res alioqui per se indifferentes, per ipsos vitientur, sed etiam alia, suapte alias natura laudabilia, v. g. preces & eleemosynæ in peccatorum sortem conjiciantur Psalm. CIX, 7. Matth. VI. I. 19. Nec mirum:

rum: cum, quicquid non ex fide profluit, in peccatis ponendum esse, jam dudum divinitus decretum sciamus, Rom. XIV. ult., multumque non referat: Utrum Fidei nomen I. c. pro fiducia animi Christo innixa accipias, quippe qua notione perpetuo in Ep. ad Roman. usurpatum est, atque causæ hinc nihil videamus, cur eam nunc demum dicamus ab Apostolo deferi; sive pro conscientia certa, utpote quam sine fide, in rebus divinis ejusque cultu genuino, nemo adipisci potest. Utroque certe modo actionum humanarum, ad cultum divinum relatarum, injustitiam asserit, easque apud Deum rejectaneas esse, Apostolus tuetur a) Ubicunque autem nihil nisi delicta, & quidem penes eos, qui non nisi *Caro* sunt, Judici Deo occurrunt, tantum profecto abest, ut gratus ei sit, quisquis ea sorte & conditione miserima vivit, qualem Eph. II, 2. sq. copiosius descriptam legimus, ut potius, quemadmodum in illis, qui sunt in Christo, *ἐδὲν κατὰ κρέμα* dicitur esse, Rom. VIII, I. in hujusmodi homine, qui Deo absque fide placere non potest, Hebr. XI, 6. nihil aliud, præterquam *κατὰ κρέμα*, esse oporteat. Quodsi vero existimes, non omnia haud renatorum facta peccatorum turpi macula esse notanda, sed bona etiam eorum nonnulla aliquo modo appellari posse, quoniam ipse quoque Paulus testetur, *τὰ τῶν νόμων* Rom. II, 15. ab Ethnicis fieri: cujusmodi actiones, quantum ad summam seu substantiam rei, non simpliciter impiæ malæque dici queant, haud equidem refragabimur, si *παχιδῶς* justitiæ civilis, externæque, & ad Philosophiæ regulas conformatæ, rationem habeas. At si accuratius omnia expendas, & virtutum hæc imagines, bonaque fortassis, sed non bene facta opera, quorumcunque irrogenitorum, ad lancem sanctuarii divini, judicium Sp. Sancti styliumque Curiaë cœlestis æstimes, tum personarum, finis, & rationis formæque agendi haud immemor sis; non dubium est,

F
quin

a) Conf. Dn. D. Buddei *Instit. Moral. Theol. P. I. cap. I. sect. III. §. 20.*

quin peccatorum, si non lutulentorum, qualia sunt aperta scelera, splendorum tamen, titulo hæc quoque schemata virtutum sis mactaturus. Quod cum ipsa plurima animorum actionumque inquinamenta nævique evidentissime probent, tum vero maxime Bonorum operum definitio Paullina Phil. I, II. multis modis a Philosophorum scholis discrepans, confirmat. Quando igitur illa tantopere prædicata τὰ τῶν νόμων, subinde obvia, & honestatis naturalis stimulos quosdam, in hominibus quoque corruptissimis, superstites indicantia, ne quidem νομισίως I. Tim. I, 5, sana & recte comparata sunt, multoque autem pejus ea Psalmus XIVtus describit; quid statuendum sit, ubi sanctissimum, omniscium, accuratissimumque Numen de illis, non ut Auctori Naturæ, & in foro eodem quasi occupatus, sed ut gratiæ Arbitri & obedientiæ Evangelicæ sensor, (a qua vita miseri illi sunt ἀπὸ ἀδελφωμένων Eph. IV, 18. coll. II, 12.) sententiam tulerit, non obicure efficitur. Consequens ergo erit, neque impios, nisi forte in foro externo, humanoque, constitutos, ab hominibus, longius haud prospicientibus, neutiquam vero a Deo, acutius cernente, in causâ quoque particulari, justos haberi, declarari aut pronunciarî ullatenus posse: quippe de quibus universim, actionibusque eorum, etiam singulis, jam contraria omnia pronunciata sunt, ac proinde, neque in hos Justificationem illam particularem, quantumvis latissima notione & καθ' ἑξῆς, convenire liquet. Nec est, quod in *omittendis*, vel *omissis*, tamen *Innocentiam* hujusmodi aliquando locum habere, amplius pertendas. Quandoquidem in eo quoque casu Peccati cujusque semen, intus delitescens, a) & quo minus effreni impetu prorumpat, utcunque cohibitum, etiam, ubi nihil egisse videntur mortales miseri, quo minus tamen *Infantes* atque eatenus justî sint; dum, velut anguem in sinu, idem puta illud delictum occultatum *habent*, efficit, justumque:

a) Conf. Joh. Arndii *Verum Christianismum*, L. I. c. II.

que vel hunc in modum quemquam declarari particulatim posse, haudquaquam patitur.

§. XXVI.

Reliquum est, ut, quæ sit nostræ, in sentiendo pariter ac loquendo tantæ sollicitudinis causa, edisseramus. Ea vero non alia est, quam sancta intemerataque, doctrinæ, omnium, quas Theologia revelata explanat, eminentissimæ, de Justificatione, ex unius soliusque Christi Propitiatoris infinito merito, per Eadem solam, nostra ex parte requisitam, obtinenda, perque eam quoque retinenda, integritas atque incorrupta puritas. Cum ex eodem fonte, verba repetimus Cl. D. Jägeri, a) Adversarii, vellicent, aut vellicare possint *imputationem meriti Christi in Artic. de Justificatione, qui inter palmarios est nostræ fidei, ideo res ex imis fundamentis examinanda erat, ne concedendo minus noxia, v. g. formam loquendi, utcunque excusandam, aut eam suadendo vel commendando, aditus pateat ad mortifera. Theologia enim corpus est, in quo, si aliquod membrum inficitur, gangrena per universum metuenda est.* Cumprimis vero, ut circumspicere & sentiamus & loquamur, propter Pontificios pariter, & præposteros, cum detrimento veritatis inter nos, illosque Pacificatores, necesse est. Quamvis enim ex una alteraque formula aut voce, sano forte sensu usurpata, caput causæ totius non omnino periculum ruinæ adeat; tamen, ad incrustanda falsa dogmata, itemque dissensus momenta extenuanda, nihil est proclivius, quam prætextu hujusmodi consensionis abuti. Cuius rei nuper admodum documentum dedit, qui, *Timothei Philalethe assumpta larva, Harmoniam & Disharmoniam Doctrinæ Protestantium & Romano-Catholicorum in Artic. de Justificatione, Freystadii A 1717.* publicavit. Quippe in qua scheda hanc potissimum operam navavit strenue, ut, quascunque posset, insolitas hinc

a) Theol. Poiretianæ Novæ Controv. XVI. f. 203.

inde conquireret phrasas, atque inde qualemcunque concen-
 tum eruere conaretur. Testatum id, quod diximus, faciet vel
 sola, eaque satis temeraria, ad B. *Musæi*, in Quæstione prin-
 cipe, de Justificationis formali, assensum provocatio a) Quan-
 do enim l. c. *imputationem meriti Christi, non Justificationis forma-*
le, sed fundamentum e Protestantibus nonnullos, ait, velle, idque
ex verbis Musæi probatum ivit: Die Formalis ratio, dicentis,
Justificationis bestebe in remissione, sive non imputatione peccatorum;
Christi obedientia aber, cum activa tum passiva, fide apprehensa, &
a Deo tanquam nostra acceptata, sive nobis imputata, sey die caussa
impulsiva und das fundamentum justificationis, cujus intuitu nobis
peccata remittat, &c. manifestissimum est, mentem acutissimi
 Theologi *Philaletham* illum personatum vel non intellexisse,
 vel contra conscientiam in pejorem partem detorsisse. Quan-
 doquidem nihil luculentius ex istis Musæanis Vindiciis patet,
 quam Rationem formalem *totius*, ut vocant, *processus justifica-*
tionis, ad quem vel maxime imputatio Justitiæ Christi perti-
 net, actumque, qui in isto processu condemnationi opponitur,
 & quasi postremus est, ejusque formam seu rationem forma-
 lem, accurate distingui. Quo sensu alii quoque Theologi in-
 ter formam hominis sec. Evangelicam Oeconomiam *justi*, atque
 ipsam *justificationem*, actumque natura consequentem, & ex
 priori antecedente positivo profluentem, discrimen aliquod tra-
 dunt. Omnes vero, quotquot sincere Ecclesiæ diviniore do-
 ctinæ addicti sunt, ita sentiunt, ut *Justitiam Christi, pro nobis*
Legi Dei, tam vitæ sanctitate, quam passione præstitam, in Actu Ju-
stificationis, non tantum esse caussam meritoriam & moralem, sed
objectum quoque imputationis, & quando nobis imputata est, caussam
formalem Justitiæ, qua coram Deo consistimus b) affirmant, atque
 in eo præcipue cardinem controversiæ verti idemdem incul-
 cent.

a) S. 38. pag. 17. b) Verba sunt B. Joh. Gerhardi Conf. Catech. L. II. P. III.
 Art. 23. cap. IV. s. m. 683. (a)

cent. Eamque B. etiam *Musæi* cum collegis fuisse mentem, si placuisset veritati candide eruendæ studere potius, quam glaucomata fingere & Lectoribus objicere, idem *Philaletha*, illico, & quidem ex eadem statim pagina addiscere potuisset: a) ubi *duas justificationis partes* statuentibus, itemque *causam formalem geminam, alteram positivam, alteram privativam*, afferentibus &c. se neutiquam refragari docuit, & uberrime confirmavit. Ex quo uno specimine, quid de ceteris tricis, & coloribus, paucisque incommode a quibusdam dictis, undiquaque ab eodem scriptore corrasis, existimandum sit, plane liquet, totamque dissidii summam, & compendiosum Breviarium præmissum dissertationi, extremoque paragrapho denuo comprehensum & repetitum, quisquis vel obiter inspexerit, quæ spes sit conciliationis, facile intelliget. Nobis in præsens, quantopere in omnes occasiones, veritatem obscurandi & errores incrustandi, deque concordia cum nostris, verbis quoque insonantibus in consensum obtorto collo raptis, & præcipue quidem in summo hoc doctrinæ cœlestis capite, sint intenti Adversarii, hinc cognovisse satis est.

§. XXVII.

Nec minor ex his monitis nostris, in *Mixturam* illam *Justitiæ imputatæ*, æque ac *inherentis*, quæ ex Lege provenit, & Operum Justitiæ a Paulo quoque promiscue vocari solet, (vid. Rom. IX, 31. 32.) redundat utilitas: sive Pseudapostolicam illam Justitiæ Legis & Evangelii confusionem apertam, quam idem Apostolus in Epist. ad Galatas ex professo oppugnat: sive recentius illud in Formula Religionis, *Interim*, tantisper scilicet dum vulnera Ecclesiæ sanarentur, observanda, commendatum temperamentum, aliquis exornare velit; cujusmodi passim his nostris temporibus conatus observati sunt. Ut enim omit-

a) Ueberonis Explanationis Loc. XIII quæst. 73. p. 188. Jq.

tamus luculentissima Spiritus S. asserta, quibus Opera simpliciter & in universum omnia, sive viribus naturalibus, sive etiam gratia regenerationis supernaturali facta a Justificatione sine ulla limitatione addita (quanquam non nisi unam Paullus agnoscat,) excluduntur; (qualia *Judeorum & Græcorum*, ipsiusque *Abrahami & Paulli* supra diximus fuisse; unde etiam Galat. II, 16. φησὶ Ἑβραίων ἢ νόμος πάντων ἀπέχθεται, & δικαιώσεται ἐξ ἔργων νόμος πάντα ἀπέχθεται, dicitur) repugnat certe periculosa huic hypothese toties inculcata Spiritus S. inter Promissionem, mere gratuitam omnemque gloriationem excessu jubentem, & Legem, Operibus utcumque confidentem, Oppositio in hoc Justificationis negotio perpetua: ita quidem, ut non Evangelio duntaxat Justificationem assignet, sed etiam, quoties illud fit, Legi omnino déroget, fideique in Christum illam acceptam referat, immo etiam Christum perdidisse (*καὶ ἠρνήθηται ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ*) gratiaque excidisse (*τῆς χάριτος ἐξ ἐπιπέρας*) quicumque ἐν νόμῳ, h. e. Operibus, secundum Legem quamcumque, præstitis justificari desideret, Gal. V, 4. asseveret. Quorsum etiam pertinet constans gratiæ, donique per gratiam, ex unius Christi obedientia Rom. V, 18. 19. Hebr. X, 14. &c. expectandi, fideque nobiscum communicandi, cum iisdem Operibus infociabilis, ubi de Justificatione coram Deo agitur, indoles, eaque tam manifesta, ut, quando Paullus Operum, in ea causa occupatus, mentionem fecit, meriti eorum explanate meminisse ne quidem operæ pretium duxerit, quia alia ratione in præsentem ea spectari neutiquam posse probe noverat. Quemadmodum vero pernicioosa hæc Operum Fideique *Ferruminatio*, quo significantissimo vocabulo *Henr. Ekarus* usus est, a) provide de Vitæ Renatorum probitate & singularum actionum integritate qualicumque loquendo, atque pro Justificatione gratiosam Approbationem divinam substituendo,

a) Dispp. Gieslent Tom. III, Dispp. IV, §. 49. seqq.

ruendo, evitatur: ita quoque Socinianorum æque ac Remonstrantium *Acceptilationi* obviam hoc modo itur perquam commode, eamque, si qua Deo tribuenda sit, non ad Justificationem antegressam, sed ad Renovationem subsequentem, Judiciumque de ea benigne ferendum, pertinere ostenditur. Et quamvis nostratum quoque nonnulli *Acceptilationem*, Theologico non Juridico sensu, illic haud prorsus repudient a), quia *satisfactio Christi nobis accepta feratur*, & tanquam pro soluto ideo nostra debita habeantur, licet a nobis soluta non sint, seu *fundamentum habeat obedientiam & satisfactionem per Christum factam, cujus meritum pretiosissimum nobis applicetur*; fatius tamen esse judicarunt perspicacissimi Viri, si & in *justificatione* acceptari potius alienum meritum pro nostro, quam acceptilari, quod ipsi justitiæ Christi videatur aliquid perfectioris detrudere, dicatur, & in *Renovatione*, ubi Bonorum imperfectio Operum tamen manifesta est, pariter *Acceptatio* seu *Approbatio* ille divinæ *gratiæ* Actus vocetur, quam *Acceptilatio*. Hæc enim, sicut a Deo ubique arcenda est b), qui res nunquam aliter accipit, atque revera se habent, ita effugia Adversariorum quorumvis rectius ocludentur, si, quod in Leprosorum commercio prohibitum esse constat, etiam ad sacrum contagium cavendum, colloquia cum infectis, h. e. voces contagiosum quid sonantes, pro virili declinemus.

§. XXVIII.

Ad extremum denique supercilio & cujuscunque generis mortalium superbix, sibi suisque factis, si quam vel speciem bonitatis præ se ferant, mirifice delectari solitorum, & quod in fabulis est, Narcissi in modum sui ipsorummet pulchritudine captorum, ad hunc modum, Spiritus divini ductu, quam optime occurritur. Quando enim, veluti hætenus demonstratum

a) Vid. Stegmannus in *Photinismo* Disp. XXXIV, p. 392. sq. b) Verba sunt Cl. Sam. Strimesii laquij, ingen. in *Aminianism*, Annot. ad Dyod. Spanh. V II, f. 282.

tum est, ne in singularibus quidem actionibus, aut omissionibus, Justificationis etiam *Particularis* genuinum, Deique Judicio respondens, fundamentum usquam reperitur, eo minus certe de Justificatione ex Operibus, quam *Universalem* supra vidimus quibusdam cognominari, cogitare cuiquam licebit, & contra, Christum πάντα ἐν πάσι, nunquam non esse ac fuisse, immo & futurum esse, dum hæc œconomia militantis Ecclesiæ duraverit, hinc tanto luculentius elucebit. Nec dubium est, quin solidis hisce *Abnegationis sui ipsius* fundamentis positis, aut potius confirmatis, hinc majora indes, in ea modestiæ, nihil omnino sibi tribuentis, via progressuris incrementa veræ sanctitatis promittenda sint. Quæ, si larga olim in extremo die παντοκρητισμῷ encomia, quibus ne tunc quidem ipsi electi se dignos esse agnoscent, & præmia, ut gratuito promissa, ita quoque benigne conferenda, excipient, satis inde sibi argumenti datum esse existimabunt, quo non suam, sed Christi θεανδραπικὴν sanctitatem sibi donatam, Deique Trinunius Justiciam remuneratoriam, sed sua in nobis dona coronantem, in omnem æternitatem prædicent. Eaque benignitate Patris nostri, ut cuncti fruamur, est, quod omnibus votis expetimus: Γένοιτο.

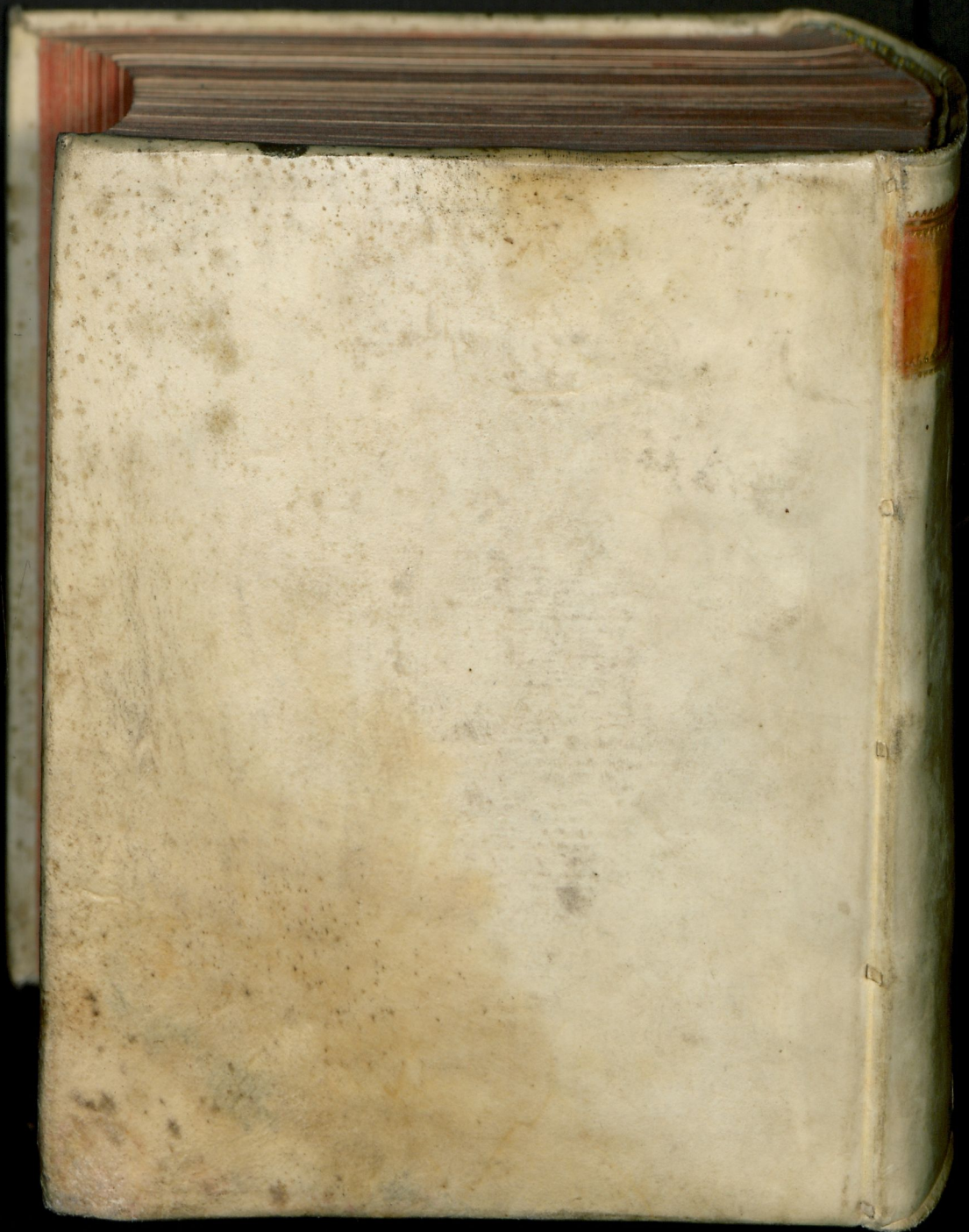

Handwritten initials or a signature, possibly 'CW' or similar, located below the scribble.

AB 154546

X 2311881

12

r. 17

Q. D. B. V.
DISPUTATIO THEOLOGICA
DE

IUSTIFICATIONE PARTICVLARI

QVAM

PRAESIDE

GVSTAVO GEORGIO ZELTNER

D. P. P. ET P.

D. APRILIS A. S. R. MDCCXVIII.

PRO

ARGVMENTO DISQVISITIONIS ACADEMICAЕ
PROPONET

IO. FRIDERICVS SCHMIDT

LINDA - ONOLDINVS. SS. THEOL. STVD.

SVOBACI,

Sumptibus IOHANNIS JACOBI ENDRESII.

Recusa Anno 1737.

